

**Nota Jong De Bilt
Speerpunten in het jeugdbeleid
2008 – 2010**

J.B. Kuipers, afdeling Samenlevingszaken
Bilthoven, december 2008

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 3
Samenvatting	p. 4
1. Speerpunten lokaal jeugdbeleid gemeente De Bilt	p. 7
2. Gemeentelijke regievoering	p. 8
2.1 Inleiding	p. 8
2.2 Taakstelling voor de komende jaren	p. 9
3. Taakveld Opvang, educatie, werk en wonen	p. 10
3.1 Inleiding	p. 10
3.2 Doorgaande lijn van wieg tot aan de basisschool	p. 11
3.3 Van basisschool naar startkwalificatie	p. 13
3.4 Van startkwalificatie naar werk en wonen	p. 15
4. Taakveld Opvoeding en bescherming	p. 17
4.1 Inleiding	p. 17
4.2 Centrum voor Jeugd en Gezin	p. 18
5. Taakveld Gezondheid	p. 20
5.1 Inleiding	p. 20
5.2 Een gezonde leefstijl	p. 22
5.3 Een veilige school	p. 24
6. Taakveld Openbare orde en veiligheid	p. 26
6.1 Inleiding	p. 26
6.2 Taakstelling voor de komende jaren	p. 27
7. Taakveld Vrije Tijd	p. 29
7.1 Inleiding	p. 29
7.2 Brede School	p. 31
7.3 Buurt, Onderwijs en Sport Centraal	p. 33
8. Taakveld Jeugdparticipatie	p. 36
8.1 Inleiding	p. 36
8.2 Taakstelling voor de komende jaren	p. 37
9. Bijlagen	p. 38
• Overlegstructuur Jeugd en Onderwijs gemeente De Bilt	p. 39
• Evaluatie Jongeren Ontmoetingsplaatsen (JOP) gemeente De Bilt	p. 44

Voorwoord

In het collegeprogramma "Zichtbaar werken aan vertrouwen" is opgenomen dat het gemeentelijk jeugdbeleid vele afzonderlijke instellingen bevat die actief zijn op verschillende beleidsterreinen: sport en spel, welzijn en zorg, onderwijs en educatie, inkomen en werk, wonen en leven. Het wordt gezien als een complex geheel met weinig samenhang. Zo zijn processen van beleidsontwikkeling en uitvoering, van opdrachtverlening (subsiëring) en verantwoording per sector vorm gegeven. De inzet van het nieuwe college is om deze afzonderlijke sectoren binnen één samenhangend beleidskader met elkaar te verbinden.

De eerste stap om te komen tot een samenhangend beleidskader was het opstellen van een inventarisatie van het lokaal jeugdbeleid in de gemeente De Bilt, verwoord in de notitie 'Inventarisatie Jong De Bilt'. Deze notitie is in januari 2007 besproken in de Commissie Burger en Bestuur. De 'Inventarisatie Jong De Bilt' geeft een overzicht van de voorzieningen voor de jeugd in de gemeente De Bilt en van de onderwerpen waar we op het gebied van het jeugdbeleid aan werken. In deze notitie zijn ook de speerpunten voor de komende jaren aangegeven. Deze speerpunten zijn in het kort 'samenhang, wijkgericht en een duidelijke plek voor jeugdparticipatie.

In de nota 'Jong De Bilt, Speerpunten in het jeugdbeleid 2008 – 2010' die voor u ligt, worden de boven genoemde speerpunten in het jeugdbeleid verder uitgewerkt in een aantal thema's. Uitgangspunt daarbij is dat we de voorzieningen die er al zijn voor de jeugd in stand houden en verder versterken door extra in te zetten op samenhang, het wijkgericht werken en de jeugdparticipatie. Binnen de verschillende thema's komen deze elementen weer terug. Daar waar mogelijk maken we gebruik van ervaringen die in andere gemeenten zijn opgedaan zoals bijvoorbeeld bij de Brede School.

Uitgangspunt is dat een en ander gerealiseerd wordt binnen de huidige financiële kaders.

De concept nota is voorgelegd aan de adviesorganen (WMO Adviesraad, Gehandicaptenplatform, Jongerenraad, Biltse Sportfederatie) en belangrijke uitvoeringsorganisaties op het terrein van jeugd en onderwijs. Ook is de conceptnota ter inzage gelegd voor belangstellende inwoners van de gemeente De Bilt. De inspraakreacties zijn zoveel mogelijk verwerkt in deze nota.

Samenvatting

Voorwoord

In het collegeprogramma "Zichtbaar werken aan vertrouwen" is opgenomen dat het gemeentelijk jeugdbeleid vele afzonderlijke instellingen bevat die actief zijn op verschillende beleidsterreinen: sport en spel, welzijn en zorg, onderwijs en educatie, inkomen en werk, wonen en leven. Het wordt gezien als een complex geheel met weinig samenhang. Zo zijn processen van beleidsontwikkeling en uitvoering, van opdrachtverlening (subsidiëring) en verantwoording per sector vorm gegeven. De inzet van het college is om deze afzonderlijke sectoren binnen één samenhangend beleidskader met elkaar te verbinden.

De eerste stap om te komen tot een samenhangend beleidskader was het opstellen van een inventarisatie van het lokaal jeugdbeleid in de gemeente De Bilt, verwoord in de notitie 'Inventarisatie Jong De Bilt'. Deze notitie is in januari 2007 besproken in de Commissie Burger en Bestuur. In deze notitie zijn ook de speerpunten voor de komende jaren aangegeven. Deze speerpunten zijn:

1. Samenhang in het lokaal jeugdbeleid, waarbij Jeugd en Ouders Centraal en het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin een belangrijke spil is;
2. Jeugdparticipatie zowel op uitvoerend niveau als op beleidsniveau;
3. Wijkgerichte benadering, in aansluiting op de pilotprojecten die worden uitgevoerd in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Deze speerpunten worden verder uitgewerkt in de nota 'Jong De Bilt, Speerpunten in het jeugdbeleid 2008 – 2010' die voor u ligt.

Uitgangspunten gemeentelijk jeugdbeleid

Uitgangspunt voor de gemeente De Bilt is het leveren van een bijdrage aan een goede uitgangspositie voor de jeugd en een positief uitzicht op de toekomst. Jeugdbeleid is algemeen beleid en richt zich op alle jeugdigen in de leeftijd van 0 – 23 jaar, waarbij er specifieke aandacht is voor kwetsbare jeugdigen. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Als gemeente zorgen we voor voldoende ondersteuning van de ouders/opvoeders bij het uitvoeren van hun opvoedingstaken;
- Vraaggerichte benadering, waarbij ouders en jeugdigen bij het jeugdbeleid worden betrokken;
- Integrale benadering waarbij er op alle beleidsterreinen voldoende aandacht is voor de jeugd en er sprake is van samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen.

Uitgangspunt is ook dat we de voorzieningen die er al zijn voor de jeugd in stand houden en verder versterken door extra in te zetten op samenhang, het wijkgericht werken en de jeugdparticipatie.

Het realiseren van onze ambities binnen het gemeentelijk jeugdbeleid kunnen we niet alleen. We hebben daarvoor de medewerking en inzet nodig van een groot aantal maatschappelijke organisaties. Om te voorkomen dat we door de betrokkenheid van het grote aantal partners in het jeugdbeleid en het brede terrein van het jeugdbeleid, onze doelstellingen uit het oog verliezen, is een heldere gemeentelijke regievoering nodig. Regievoering houdt in dat de gemeente bewust stuurt. Regievoering betekent ook richting geven aan de inhoud van de uitvoering en het stellen van prioriteiten. Om goed te kunnen sturen is informatie nodig waaraan kan worden afgemeten in hoeverre de uitvoering van het beleid tot de gewenste resultaten leidt. Hiervoor is nodig een goede overlegstructuur op zowel management als bestuurlijk niveau evenals een jeugdmonitor.

Bij het uitwerken van de boven genoemde speerpunten volgen we de levensloop van het kind en proberen we zo goed mogelijk aan te sluiten op de leefwereld van het kind. Vanuit dit principe komen we tot een 6-tal taakvelden en daarmee verbonden thema's.

1. Opvang, educatie, werk en wonen

De komende jaren zetten we in op het verder verbeteren van de vroegsignalering, een goede overdracht van informatie, het vergroten van het bereik van de verschillende doelgroepen en zo nodig uitbreiden van de voorzieningen. Per levensfase liggen daarbij de accenten wat anders. Vandaar dat we komen tot de volgende drie thema's: een 'doorgaande lijn van wieg tot aan de basisschool'; 'van de basisschool naar een startkwalificatie en 'Van startkwalificatie naar werk en wonen'.

2. Opvoeding en bescherming

We werken verder aan het realiseren van een sluitend geheel van zorg rondom ouder en kind. Het Centrum voor Jeugd en Gezin vormt daarbij een spilfunctie. De komende jaren is het van belang om vanuit Jeugd en Ouders Centraal verder te werken aan een goede afstemming met de zorg binnen het onderwijs, lokale hulpverleners, jeugdzorg, het justitiële traject en de nazorg. Ook het verder versterken van de deskundigheid op het gebied van vroegsignalering binnen peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, onderwijs en tiener/jongerenwerk krijgt aandacht.

3. Gezondheid

Voor de komende jaren richten we ons vooral op het bestrijden van overgewicht, roken en alcoholmisbruik en het zoveel mogelijk voorkomen van psychosociale problematiek onder jeugdigen zoals depressies. We steunen programma's die bijdragen aan een gezonde leefstijl onder jongeren en de realisatie van 'Veilige scholen' waar discriminatie, pesterijen of seksuele intimidatie zoveel mogelijk wordt voorkomen en waar er een goede zorg is voor de leerlingen.

4. Openbare orde en veiligheid

Het zoveel mogelijk voorkomen van huiselijk geweld, het verminderen van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren en het zo goed mogelijk aanpakken van overlastsituaties staat hier centraal. We betrekken hierbij zowel de jongeren, de buurt als de ouders. Afstemming vindt plaats met verschillende partners zoals het jongerenwerk, de politie, het OM, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de jeugdzorg. Wij staan een beleid voor dat zowel grenzen stelt en straft als steun biedt en ruimte geeft. Een beleid dat investeert in de correctie van ouders en jongeren en in hun betrokkenheid, participatie en eigen verantwoordelijkheid.

5. Vrije tijd

Kinderen ontwikkelen zich niet alleen in een lerende omgeving zoals op school en de peuterspeelzaal, maar ook in een omgeving waarin ze kunnen spelen met elkaar, lekker ravotten, sporten of creatief bezig zijn. Daarnaast is het voor de jeugd belangrijk om de vrijheid te hebben buiten te spelen en elkaar op een meer spontane manier te ontmoeten. Daar past een stimulerende omgeving bij met voldoende ruimte. Wij willen de deelname van kinderen en jongeren aan vrijetijdsactiviteiten verder stimuleren, de sociale samenhang in de buurten vergroten en zorgen voor voldoende en geschikte accommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte. Centrale thema's daarbij zijn de 'Brede School' en 'Buurt- Onderwijs en Sport centraal.

6. Jeugdparticipatie.

Doelstelling van jeugdparticipatie is het realiseren van een actieve betrokkenheid van kinderen en jongeren bij het maatschappelijk leven. De verwachting is dat dit leidt tot een versterking van de sociale binding van kinderen en jongeren met hun omgeving wat bijdraagt aan hun individuele ontplooiing als volwaardige deelnemers aan de samenleving.

De komende jaren willen we jeugdparticipatie binnen het maatschappelijk veld blijvend stimuleren en jeugdparticipatie binnen het gemeentelijk beleid een extra impuls geven. Een belangrijke partner daarbij is de jongerenraad De Bilt. Daarnaast willen we weten wat de mening van jongeren is over verschillende thema's. We ondersteunen de organisatie van maatschappelijke stages, waarbinnen jongeren ervaring opdoen met vrijwilligerswerk.

Hoofdstuk 1   Speerpunten lokaal jeugdbeleid gemeente De Bilt

Uitgangspunt voor de gemeente De Bilt is het leveren van een bijdrage aan een goede uitgangspositie voor de jeugd en een positief uitzicht op de toekomst. Jeugdbeleid is algemeen beleid en richt zich op alle jeugdigen in de leeftijd van 0 – 23 jaar, waarbij er specifieke aandacht is voor kwetsbare jeugdigen¹. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Als gemeente zorgen we voor voldoende ondersteuning van de ouders/opvoeders bij het uitvoeren van hun opvoedingstaken;
- Vraaggerichte benadering, waarbij ouders en jeugdigen bij het jeugdbeleid worden betrokken;
- Integrale benadering waarbij er op alle beleidsterreinen voldoende aandacht is voor de jeugd en er sprake is van samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen.

Het gaat over het algemeen goed met de jeugd in de gemeente De Bilt. Dit is op de eerste plaats te danken aan de jeugd zelf en hun opvoeders. Ze worden daarbij gestimuleerd en ondersteund met allerlei voorzieningen op het gebied van onder andere gezondheidszorg, onderwijs, opvoeding en vrijetijdsbesteding. Vele vrijwilligers en beroepskrachten zetten zich in voor onze jeugd. We willen dit zoveel mogelijk in stand houden en verder versterken.

De grote diversiteit aan voorzieningen is een grote rijkdom voor onze gemeente. Dit kan echter ook doorschieten en leiden tot versnippering waarbij er onvoldoende sprake is van onderlinge afstemming. Er zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om te komen tot een samenhangend jeugdbeleid. Een overzicht hiervan is opgenomen in de notitie 'Jong De Bilt, Inventarisatie Lokaal Jeugdbeleid gemeente De Bilt', januari 2007. De basis die hiermee is gelegd bouwen we de komende jaren verder uit, waarbij nadrukkelijker invulling gegeven wordt aan de gemeentelijke regievoering. Het accent zal daarbij liggen op de volgende speerpunten:

1. Samenhang in het lokaal jeugdbeleid, waarbij Jeugd en Ouders Centraal en het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin een belangrijke spil is;
2. Jeugdparticipatie zowel op uitvoerend niveau als op beleidsniveau;
3. Wijkgerichte benadering, in aansluiting op de pilotprojecten die worden uitgevoerd in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Bij het uitwerken van deze speerpunten volgen we de levensloop van het kind en proberen we zo goed mogelijk aan te sluiten op de leefwereld van het kind. Vanuit dit principe komen we tot een 6-tal taakvelden:

- Opvang, educatie, werk en wonen
- Opvoeding en bescherming
- Gezondheid
- Openbare orde en veiligheid
- Vrije tijd
- Jeugdparticipatie.

Binnen deze taakvelden worden de speerpunten voor de komende jaren uitgewerkt in een aantal thema's. In het volgende hoofdstuk gaan we in op de regievoering door de gemeente waarbij de jeugdmonitor en de overlegstructuur Jeugd en Onderwijs worden ingezet als instrumenten. Daarna volgen de verschillende taakvelden. Achtergrond informatie treft u aan in de bijlage.

---

¹ *Onder kwetsbaarheid wordt verstaan 'maatschappelijke kwetsbaarheid'. Het gaat om jeugdigen die in een maatschappelijk ongunstige positie zitten. Deze jeugdigen (en het gezin waar ze deel van uitmaken), hebben onvoldoende hulpbronnen om bij moeilijkheden van welke aard dan ook op eigen kracht adequaat deze moeilijkheden het hoofd te bieden. Er ontstaat zo een aaneenschakeling van problemen zoals bijvoorbeeld: immigratie, taalachterstand, slechte schoolresultaten, geen diploma, geen kans op werk, financiële moeilijkheden etc. (bron: C.J.M. Schuyt, Kwetsbare jongeren en hun toekomst, 1995).*

Hoofdstuk 2   Gemeentelijke regievoering

2.1   Inleiding

Het realiseren van onze ambities binnen het gemeentelijk jeugdbeleid kunnen we niet alleen. We hebben daarvoor de medewerking en inzet nodig van een groot aantal maatschappelijke organisaties. Om te voorkomen dat we door de betrokkenheid van het grote aantal partners in het jeugdbeleid en het brede terrein van het jeugdbeleid, onze doelstellingen uit het oog verliezen, is een heldere gemeentelijke regievoering nodig. Regievoering houdt in dat de gemeente bewust stuurt. Regievoering betekent ook richting geven aan de inhoud van de uitvoering en het stellen van prioriteiten. Om goed te kunnen sturen is informatie nodig waaraan kan worden afgemeten in hoeverre de uitvoering van het beleid tot de gewenste resultaten leidt. Hiervoor is nodig een goede overlegstructuur op zowel management als bestuurlijk niveau evenals een jeugdmonitor.

2.1.1   Overlegstructuur Jeugd en Onderwijs

We willen de komende jaren een nieuwe overlegstructuur tot stand brengen met de betrokken partijen binnen het jeugdbeleid. Belangrijke uitgangspunten voor de nieuwe overlegstructuur zijn:

- eenvoudig en eenduidig van opzet;
- bijdragen aan het leggen van verbindingen tussen het jeugd- en onderwijsbeleid
- de deelnemende partijen bepalen samen de inhoudelijke thema's / de onderwerpen van gesprek binnen de toekomstige overlegstructuur. De lokale educatieve agenda en de beleidskaders binnen het jeugd- en onderwijsbeleid zijn inhoudelijk richtinggevend.
- Een duidelijke scheiding tussen uitvoerend/management en bestuurlijk niveau, waarbij er wel sprake is van een duidelijke samenhang / verbinding.
- Doelgroep 0 – 23 jarigen

Deelnemers aan de overleggen zijn vertegenwoordigers van de maatschappelijke organisatie en de gemeente De Bilt. We kiezen voor twee structurele overleggen:

1. Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs
2. Management Overleg Jeugd en Onderwijs

Doelstelling van het Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs is het realiseren van samenhang in het onderwijs- en jeugdbeleid in de gemeente De Bilt. Doelstelling van het Management Overleg Jeugd en Onderwijs is het zorg dragen voor de uitvoering van een samenhangend onderwijs en jeugdbeleid, het signaleren van ontwikkelingen rond de jeugd ten behoeve van verdere beleidsontwikkeling dan wel bijstelling van beleid.

Vanuit het Management Overleg Jeugd en Onderwijs worden, al dan niet op verzoek van het bestuurlijk overleg, met enige regelmaat themabijeenkomsten georganiseerd. Voor deze themabijeenkomsten worden organisaties in het brede veld van het jeugd en onderwijsbeleid uitgenodigd, afhankelijk van het thema. Tijdens deze themabijeenkomsten wordt aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering, informatie-uitwisseling en andere onderwerpen die in de gemeente De Bilt meerwaarde hebben. Nevendoel van deze themabijeenkomsten is het elkaar leren 'kennen en gekend worden' en het verstevigen van de onderlinge contacten. In de bijlage treft u een beschrijving aan van beide overleggen.

2.1.2   Jeugdmonitor

Monitoren is in essentie niets anders dan het periodiek en op vergelijkbare wijze verzamelen van gegevens. Op deze manier kunnen veranderingen in de tijd, zogenaamde trends, worden vastgesteld. De (beleids) monitor ondersteunt de regisserende overheid bij het voeren van de regie door het stelselmatig leveren van informatie over de mate waarin de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd.

De (beleids)monitor is een instrument voor de laatste fase van de beleidscyclus waarin wordt vastgesteld wat de resultaten van het beleid zijn. Dit dient dan weer als input voor de volgende cyclus. De regisserende gemeente en de samenwerkende partners uit het veld kunnen het beleid bijstellen als de monitor daar aanleiding toe geeft.

Monitoren is organiseren. Omdat bij een regisserende overheid het beleid wordt gevoerd in samenwerking met een groot aantal partners, zal ook de verzameling van gegevens over het beleid in samenwerking met de partners moeten plaats vinden. Partijen moeten afspraken maken en nakomen over de aard van de gegevens en de wijze en tijdstippen van aanlevering, en over de wijze van verwerking en rapporteren. Voor de continuïteit van een monitor is het van belang, dat in de ontwikkelingsfase een stevig draagvlak wordt gecreëerd bij de partners. Dat gebeurt als partners blijvend nut ondervinden van de monitor. Dat betekent dat de rapportages van de monitor moeten aansluiten bij de aard en functie van de verschillende partners.

2.2 Taakstelling voor de komende jaren

2.2.1 Wat hebben we bereikt in 2010

- Er is een jeugdmonitor ontwikkeld.
- De overlegstructuur Jeugd en Onderwijs is tot stand gekomen.

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen

Jeugdmonitor:

- Inventariseren succesvolle voorbeelden;
- Met betrokken partners ontwikkelen Biltse variant waarbij een link wordt gelegd met de landelijke jeugdmonitor en de jeugdmonitor van de GGD (Schoolkracht). Gebruik wordt gemaakt van de gegevens die beschikbaar komen vanuit bijvoorbeeld het Elektronisch Kinddossier dat in 2009 wordt ingevoerd in de jeugdgezondheidszorg 0 – 23 jaar en de rapportages van Jeugd- en ouders centraal. De monitor dient praktisch te zijn waarbij geen overvloed aan registratiewerkzaamheden worden opgeroepen. De monitor is een instrument en geen doel op zich.

Overlegstructuur Jeugd en Onderwijs:

- In 2009 vindt de eerste bijeenkomst van het Bestuurlijk Overleg en het Managementoverleg Jeugd en Onderwijs plaats;
- In 2009 en 2010 komt het bestuurlijk overleg Jeugd en Onderwijs in ieder geval jaarlijks 1 maal bij elkaar en het management overleg Jeugd en Onderwijs jaarlijks 2 maal;
- In 2009 en 2010 wordt ieder jaar in ieder geval één themabijeenkomst georganiseerd.
- Eind 2010 vindt een tussen-evaluatie plaats van de nieuwe werkwijze, waarna er eventueel aanpassingen plaats vinden.
- In 2012 vindt evaluatie van de nieuwe werkwijze plaats.

Hoofdstuk 3

Taakveld Opvang, educatie, werk en wonen

3.1 Inleiding

Het voorzieningenniveau op het gebied van opvang, educatie en werk is goed in de gemeente De Bilt. Denk daarbij aan de kinderopvang, peuterspeelzalen, Opstapje en de buitenschoolse opvang. Ook het onderwijs is goed vertegenwoordigd in onze gemeente zowel wat betreft het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. Binnen de gemeente De Bilt en in de omliggende gemeenten zijn scholen voor speciaal onderwijs aanwezig. Er is een keur aan mogelijkheden voor vervolgopleidingen zowel op mbo, hbo als universitair niveau. In deze tijd van een krappe arbeidsmarkt is er ook voldoende werk voor jongeren, met name als ze een startkwalificatie hebben. Helaas is de woningmarkt voor jongeren en jonge starters krap, waardoor het moeilijk is om een zelfstandige woonruimte te bemachtigen in onze gemeente.

Zoals al eerder aangegeven gaat het over het algemeen goed met de jeugd in de gemeente De Bilt. Sommige kinderen hebben echter extra aandacht nodig. Kinderen met ontwikkelingsstoornissen kunnen terecht bij het medisch kinderdagverblijf of het speciaal onderwijs. Wat betreft het speciaal (basis) onderwijs gaat het in de gemeente De Bilt om de Berg en Bosschool in Bilthoven en de Stuijtheuvel in Zeist. Een deel van de kinderen blijft in het regulier onderwijs naar school gaan en krijgt ondersteuning vanuit het speciaal onderwijs. Peuters met een taalachterstand krijgen extra taalstimulering bij peuterspeelzaal Hans en Grietje en de Voorschool bij de Jan Ligthartschool. Taalstimulering is ook een onderdeel van het Opstapprogramma waar peuters en hun moeders aan mee kunnen doen. Tot slot is in Maartensdijk gestart met het project 'Voorleespret'. Nog niet alle kinderen met een taalachterstand worden bereikt met deze taalstimuleringsprogramma's. Het motiveren van de ouders om daadwerkelijk gebruik te maken van de VVE programma's vraagt om aandacht. Dit geldt ook voor de overdracht van informatie van bijvoorbeeld de peuterspeelzaal en de kinderopvang naar de basisschool en het vervolg op de in gang gezette begeleiding.

Als het gaat om jongeren vraagt schoolverzuim, vroegtijdig schoolverlaten en de werkloosheid onder met name laagopgeleide jongeren om extra aandacht. Er wordt op verschillende manieren ingezet om het schoolverzuim terug te dringen en het aantal jongeren met een startkwalificatie te laten toenemen. Voorbeelden hiervan zijn de handhaving vanuit de leerplicht en een goede registratie vanuit het Regionaal Meld en Coördinatiepunt (RMC) waardoor jongeren zonder startkwalificatie in beeld blijven. Het Jongerenloket biedt jongeren de mogelijkheid om via trajectbegeleiding in te stromen op de arbeidsmarkt. Via speeddate worden jongeren die het mbo instromen voor een leerwerktraject (bbl) in contact gebracht met potentiële werkgevers. Op de arbeidsmarkt is er sprake van een groeiend tekort aan werknemers in onder andere de sectoren techniek, bouw en zorg.

Tot slot willen jongvolwassenen graag een zelfstandige woonruimte bemachtigen. De mogelijkheden hiervoor in de gemeente De Bilt zijn maar heel beperkt.

Voor de komende jaren zetten we in op het verder verbeteren van de vroegsignalering, een goede overdracht van informatie, het vergroten van het bereik van de verschillende doelgroepen en zo nodig uitbreiden van de voorzieningen. Per levensfase liggen daarbij de accenten wat anders. Vandaar dat we komen tot drie thema's:

Thema's binnen het taakveld Opvang, educatie, werk en wonen:

- 1. Doorgaande lijn van wieg tot aan de basisschool;**
- 2. Van de basisschool naar een startkwalificatie;**
- 3. Van startkwalificatie naar werk en wonen.**

3.2 Doorgaande lijn van wieg tot aan de basisschool

3.2.1 Inleiding

Taalontwikkeling:

De voor- en vroegschoolse periode is een essentiële fase in de ontwikkeling van kinderen. Om zich optimaal te kunnen ontplooiën, op latere leeftijd succesvol het onderwijs te kunnen doorlopen en aan de maatschappij te kunnen deelnemen, moet de start goed zijn. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is daarbij belangrijk. Bij het consultatiebureau wordt de taal-spraakontwikkeling van de kinderen gevolgd. Als dit nodig is, worden de ouders actief gestimuleerd om deel te nemen aan taalstimuleringsprogramma's. Het taalstimuleringsprogramma Piramide bij peuterspeelzaal Hans en Grietje en de Voorschool Jan Ligthart is er op gericht om taalachterstanden bij peuters weg te werken. Ook binnen het Opstapje programma wordt aandacht besteed aan de taalontwikkeling bij de peuters. Op dit moment worden echter nog niet alle peuters met taalachterstanden bereikt met deze programma's. Een deel van de peuters gaat bijvoorbeeld naar de kinderopvang, waar nog niet gewerkt wordt met taalstimuleringsprogramma's. Een ander deel van de peuters met taalachterstanden doet niet mee aan taalstimuleringsprogramma's omdat de ouders, ondanks dat ze op het belang hiervan zijn gewezen, niet gemotiveerd zijn om hieraan mee te doen.

Vroegtijdig signaleren:

Het is belangrijk dat taal- en ontwikkelingsachterstanden zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden en dat vervolgens een passende begeleiding of behandeling tot stand komt. Een groot deel van de kinderen met taal- en ontwikkelingsachterstanden wordt gesignaleerd door de jeugdgezondheidszorg. Bij de jeugdgezondheidszorg wordt gebruik gemaakt van een landelijk opgesteld screeningsinstrument. Zo nodig worden ouders actief verwezen naar gespecialiseerde hulp of naar taalstimuleringsprogramma's. Belangrijke partners bij het vroegtijdig signaleren van taal- en ontwikkelingsstoornissen zijn verder de kinderopvang, peuterspeelzalen en de basisscholen. Voor het vroegtijdig kunnen signaleren van taal- en ontwikkelingsachterstanden wordt binnen het peuterspeelzaalwerk het kindvolgsysteem Memelink gebruikt. Het gebruik van deze methode moet nog verder ingebed worden in de reguliere werkzaamheden van de peuterspeelzaalleidsters. Ook de basisscholen werken met kindvolgsystemen. In de kinderopvang wordt nog geen gebruik gemaakt van een kindvolgsysteem, terwijl ook hier kinderen zijn die extra aandacht nodig hebben.

Overdracht van begeleiding en informatie:

De stappen die jeugdigen in hun ontwikkeling nemen van de wieg naar de basisschool, van basisschool naar voortgezet onderwijs en van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs en/of werk kan gezien worden als een doorgaande lijn. Het is belangrijk dat de overgangen in deze doorgaande lijn zo soepel mogelijk verlopen, dat waardevolle informatie niet verloren gaat en dat de begeleiding wordt voortgezet. Dit wordt deels gerealiseerd door de invoering van het Elektronisch kinddossier in de jeugdgezondheidszorg in 2009 in combinatie met een warme overdracht van jeugdgezondheids 0 – 4 jarigen naar jeugdgezondheidszorg 4 – 23 jarigen. Vanuit het peuterspeelzaalwerk vindt informatieoverdracht naar de basisschool plaats met behulp van het peuterverslag in combinatie met een warme overdracht. De komende jaren zetten we in om het gebruik van het peuterverslag verder in te bedden in de reguliere werkzaamheden van de peuterspeelzaalleidsters. Ook is het van belang om het gebruik van het peuterverslag en de warme overdracht uit te breiden naar de kinderopvang.

Harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang:

De verwachting is dat in de volgende kabinetsperiode het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang wordt geharmoniseerd. Ouders krijgen dan, net als voor kinderopvang, via de belastingdienst een tegemoetkoming in de kosten voor peuterspeelzaalwerk. Het subsidiëren van de peuterspeelzalen voor het reguliere peuterspeelzaalwerk komt te vervallen en daarmee onze directe invloed op de werkwijze van het peuterspeelzaalwerk.

3.2.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we concreet bereikt hebben in 2010

- 70% van de kinderen die vallen onder de doelgroep van het onderwijsachterstandenbeleid worden bereikt met het taalstimuleringsprogramma Piramide of met Opstapje;
- Alle peuterspeelzalen werken met een kindvolgsysteem en signaleren vroegtijdig als het kind extra aandacht nodig heeft in de ontwikkeling, waarna een passende begeleiding tot stand komt;
- Met één organisatie kinderopvang zijn concrete afspraken gemaakt over de introductie van een kindvolgsysteem en het peutersverslag;
- Tussen Opstapje, peuterspeelzalen, kinderopvang en basisscholen vindt regelmatig overleg plaats over de overdracht van met name die kinderen die extra aandacht nodig hebben;
- We hebben een duidelijke visie ontwikkeld met betrekking tot de toekomstige harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang, waarbij de uitgangspunten van de Voor- en vroegschoolse educatie worden gewaarborgd.

Wat gaan we daarvoor doen

Bereik doelgroep kinderen:

- Uitbreiding aantal kindplaatsen bij Hans en Grietje;
- Uitbreiding aantal kinderen/gezinnen Opstapje t.o.v. 2007;
- Afhankelijk van resultaten pilot in Maartensdijk, uitbreiding project leesbevordering naar één van de andere kernen;
- In samenspraak met consultatiebureau, peuterspeelzalen en Opstap wordt een instrument ontwikkeld om de toeleiding van kinderen naar taalstimuleringsprogramma's te verbeteren;
- Onderzoeken of en hoe de taalvaardigheid van ouders die hun jonge kinderen onvoldoende kunnen ondersteunen door laaggeletterdheid, kan worden vergroot;
- Zowel kinderopvang als peuterspeelzalen worden gestimuleerd om een taalbeleid te ontwikkelen en uit te voeren; Daarbij wordt gebruik gemaakt van effectieve programma's zoals Piramide, Puk en Ko of Taallijn;
- Zowel kinderopvang als peuterspeelzalen worden gestimuleerd om het bereik van de ouders te vergroten.

Kindvolgsysteem:

- Verdere implementatie kindvolgsysteem Memelink bij de peuterspeelzalen;
- Organisatie van een avond voor kinderopvangorganisaties, waarbij het belang van het gebruik van een kindvolgsysteem wordt besproken;
- Het onderzoeken van de wenselijkheid om te komen tot een handelingscode ten aanzien van taal- en ontwikkelingsachterstanden en zorgen over veiligheid;
- Invoering Elektronisch Kinddossier in de jeugdgezondheidszorg in 2009;

Overdracht van informatie en begeleiding:

- Afspraken maken over een goede uitwisseling en overdracht van informatie en begeleiding tussen kinderopvang; peuterspeelzaal; opstapje; basisschool en het (verder) invoeren van het peutersverslag.

Harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang:

- Er wordt een notitie opgesteld waarin verschillende scenario's zijn uitgewerkt.

3.3 Van de basisschool naar een startkwalificatie

3.3.1 Inleiding

Het merendeel van de jongeren doorloopt zonder al te grote problemen zijn of haar schoolloopbaan en haalt aan het eind daarvan minimaal een startkwalificatie. Een startkwalificatie wordt gezien als een minimum vereiste om in de toekomst een kans te kunnen maken op de arbeidsmarkt. Een jongere heeft een startkwalificatie bij het halen van minimaal een MBO diploma niveau 2, of een diploma havo of vwo. Jongeren die vroegtijdig van school afgaan halen geen startkwalificatie en lopen een grote kans om geen werk te kunnen vinden.

Als er sprake is van het vroegtijdig verlaten van de school, dan is daar vaak al een periode van regelmatig schoolverzuim aan vooraf gegaan. Soms zijn er alleen problemen op school, soms speelt er ook het een en ander thuis of op straat. Zowel basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs hebben een belangrijke functie in het signaleren, begeleiden en oplossen van problemen van leer- en gedragsproblemen. Het op tijd inschakelen van hulp en een goede afstemming met andere betrokkenen bij het kind, is hierbij van belang. De Zorg Advies Teams op de scholen evenals Jeugd en Ouders Centraal en de hulpverleningsnetwerken 12- en 12+ spelen hierbij een belangrijke rol. In het volgende hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan

Voor leerlingen met leerproblemen is in het regulier onderwijs ondersteuning aanwezig in de vorm van huiswerkbegeleiding, remedial teaching of ondersteuning door een orthopedagoog. Leerlingen die vanwege hun gedrag tijdelijk niet te handhaven zijn in de klas, kunnen geplaatst worden in een time-out klas. Dit is een klas met een beperkt aantal leerlingen, waar de leerlingen extra aandacht en structuur krijgen om zo weer mee te kunnen draaien in een reguliere klas. Levert de deelname aan een time-out klas onvoldoende resultaat op, dan is verwijzing naar een REC 4 school mogelijk.

De overgang van het voortgezet onderwijs naar het vervolgonderwijs blijkt een kritisch moment te zijn waar nog onvoldoende aandacht aan is besteed. Met name leerlingen die vanuit het vmbo doorstromen naar het MBO, haken in het eerste jaar weer af. Voor een deel spelen hierbij organisatorische problemen in het MBO. Deze organisatorische problemen gaan ten koste van de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van de leerlingen, bijvoorbeeld tijdens stages. Een verkeerde schoolkeuze is daarnaast een belangrijke reden. Binnen het MBO ontbreekt vaak ook een zorgstructuur voor de begeleiding van leerlingen, of er vindt geen warme overdracht plaats vanuit de school voor voortgezet onderwijs. Complicerende factor is het grote aantal mbo-opleidingen en vestigingen in de regio Utrecht. Dit vraagt om een regionale aanpak.

De komende jaren willen we blijven inzetten op het voorkomen van het vroegtijdig schoolverlaten. Daarnaast willen we ons hard maken voor het realiseren van een goede overdracht van VO School naar het MBO en het maken van een goede schoolkeuze door leerlingen op het vmbo.

3.3.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we concreet bereikt hebben in 2010

- Het aantal vroegtijdig schoolverlaters is gedaald met 10% ten opzichte van 2007
- Er is een sluitende melding en registratie van schoolverzuim, ook door de MBO's;
- Er is een eerste aanzet tot een warme overdracht van VMBO naar MBO;
- Er zijn voor vmbo leerlingen meer mogelijkheden om een goede keuze te maken voor het vervolgonderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen:

- We zorgen voor een blijvende inzet vanuit de leerplicht en zorgen voor voorlichting over leerplicht op de scholen;
- Op regionaal niveau zetten we het belang van een goede overdracht van VMBO naar MBO op de agenda evenals het belang van een goede begeleiding van de jongeren;
- We zetten het belang van de organisatie van een MBO scholenmarkt voor VMBO 'rs regionaal op de agenda en ondersteunen een dergelijk initiatief.

3.4 Van startkwalificatie naar werk en wonen

3.4.1 Inleiding:

In de vorige paragraaf ging het met name om het voorkomen van schoolverzuim en het behalen van een startkwalificatie door jongeren. In deze paragraaf staat het vinden van werk en een zelfstandige woonruimte centraal, een volgende stap in deze levensfase van jongeren. Jongeren kunnen daarmee een zelfstandig bestaan opbouwen.

Werkgelegenheid:

Met name jongeren zonder startkwalificatie komen moeilijk aan het werk. Tegelijkertijd is er een tekort aan personeel in de bouw, de techniek en de zorg. Jongeren onder de 27 jaar kunnen binnenkort geen beroep meer doen op de bijstand. Gemeenten worden verplicht jongeren tot 27 jaar die niet werken of naar school gaan én die zich melden voor een voorziening (bijvoorbeeld een uitkering) een aanbod te doen. Dit kan een werkaanbod, een leeraanbod of een combinatie van beide zijn. Als ze het aanbod weigeren dan krijgen zij ook geen uitkering.

Een uitzondering geldt voor jongeren die niet kunnen werken of leren, een deel van de zogenaamde Wajongers (Wajong = Wet arbeidsongeschiktheid jonggehandicapten). Deze groep jongeren komt wel in aanmerking voor financiële ondersteuning. Binnen de groep Wajongers is er sprake van een toenemend aantal jongeren met gedragsstoornissen zoals ADHD. Dit leidt tot een stijgende vraag naar een Wajong-uitkering en vraagt de komende jaren om extra aandacht.

Een goede afstemming tussen vraag en aanbod komt ook ten goede van jongeren op zoek naar werk. Om deze afstemming beter vorm te geven is in 2008 het Werkgeversservicepunt van start gegaan.

Het werkgeversservicepunt is een plek waar werkgevers met hun arbeids(gerelateerde) vragen terecht kunnen. Binnen het werkgeversservicepunt werken het CWI, het UWV, SWZ, de Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug (RSD) en Pluswerk (re-integratiebedrijf) samen. Er wordt toegewerkt naar één loket voor werknemers en werkgevers en er komt een regionaal arbeidsmarktbeleid.

Huisvesting:

Een deel van de jongeren in de gemeente De Bilt gaat na het halen van minimaal een startkwalificatie studeren in een grote stad en vindt daar een kamer om gedurende de studietijd in te wonen. Een deel van de jongeren blijft liever in De Bilt of omgeving en zoekt hier naar een woning. De woningmarkt in de gemeente De Bilt is echter alles behalve gunstig voor starters waaronder jongeren. Jongeren hebben behoefte aan kleine en dus goedkope woonruimte in de sociale huursector. De vraag hiernaar is echter groot en jongeren hebben nog onvoldoende punten kunnen verzamelen om een kans te maken op een dergelijke woning. De wachttijden zijn ongeveer 6 – 8 jaar in dit segment van de woningmarkt.

In de woonvisie van de gemeente De Bilt zijn acties opgenomen die er voor kunnen zorgen dat er meer doorstroom plaats vindt wat ten goede komt van jongeren. Het gaat daarbij om strategische nieuwbouw voor het stimuleren van doorstroming en de nieuwbouw van starterswoningen. Daarnaast zijn in de woonvisie maatregelen opgenomen voor starters waaronder het herbestemmen van oude bejaardenwoningen, het bereikbaar maken van koopwoningen door middel van experimenten (koopvarianten) en tijdelijke huisvesting in leegstaande panden. Of deze maatregelen daadwerkelijk leiden tot doorstroming en daarmee meer huisvestingsmogelijkheden voor jongeren is op dit moment niet duidelijk.

3.4.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we concreet bereikt hebben in 2010

- Nadrukkelijker aandacht voor de instroom van kansarme jongeren op de arbeidsmarkt;
- Een groter aanbod aan zelfstandige woonruimte in de gemeente De Bilt voor jongeren.

Wat gaan we daarvoor doen

- Opstellen regionaal arbeidsmarktbeleid waarbij wordt ingegaan op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; het bieden van leerwerktrajecten voor jongeren jonger dan 27 jaar en het stimuleren van de instroom op de arbeidsmarkt van jonge Wajongers;
- Bij de uitvoering van het economisch beleid wordt ook aandacht gegeven aan de instroom van laagopgeleide jongeren in de sectoren techniek, bouw en zorg bijvoorbeeld door middel van stageplekken;
- Aan de Witte de Withstraat en de Nieuwstraat worden door SSW circa 15 wooneenheden voor jongeren gerealiseerd door SSW.

Hoofdstuk 4 Taakveld Opvoeding en bescherming

4.1 Inleiding

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Daarbij worden ze op verschillende manieren ondersteund. Moeders die in verwachting zijn worden begeleid door de verloskundigen, via het prenatale cursusaanbod van Vitras jeugdgezondheidszorg en eventueel de huisartsen. Na de geboorte wordt het volgen van de ontwikkeling van het kind en de ondersteuning van de ouders bij het opvoeden, overgenomen door Vitras jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) en vanaf de basisschool door de GGD jeugdgezondheidszorg.

Over het algemeen hebben ouders voldoende aan de boven beschreven opvoedingsondersteuning, in combinatie met informatie-uitwisseling tussen ouders onderling en de informatie over opvoeden in tijdschriften, folders, boeken en bijvoorbeeld televisieprogramma's. Opvoed thema's worden ook besproken binnen het programma Opstap, de themabijeenkomsten georganiseerd door de wijkverpleegkundige en tijdens ouderavonden op school.

Verloopt het opvoeden niet zo soepel dan kunnen ouders gebruik maken van het opvoedspreekuur in Bilthoven of Maartensdijk, video home training of licht pedagogische hulpverlening door de wijkverpleegkundige en het maatschappelijk werk van Vitras. Bij ernstige opvoedproblemen komt de Jeugdzorg in beeld.

Bij zorgvragen rondom het opvoeden en opgroeien van kinderen kan ook gebruik gemaakt worden van het Meldpunt Jeugd en Ouders Centraal (JOC). Bij het JOC kunnen zowel ouders en jeugdigen als professionals of vrijwilligers van bijvoorbeeld een sportvereniging terecht voor informatie en advies. In de hulpverleningsnetwerken 12- en 12+ worden zorgkinderen besproken en vindt onderlinge afstemming plaats.

Verder participeert de gemeente De Bilt in het Advies en Steunpunt Huiselijk geweld stad en regio Utrecht. Als er bij huiselijk geweld kinderen betrokken zijn, vindt er volgens een vast protocol overleg plaats met de jeugdgezondheidszorg, politie, maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg of AMK. Tot slot is in 2007 gestart met het project gezinscoaching, waarbij multiprobleem gezinnen waar meerdere hulpverleners over de vloer komen, geholpen worden om de regie weer in eigen handen te nemen.

Met de hierboven beschreven maatregelen is een goede basis gelegd voor het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (CJG) dat uiterlijk 2011 gerealiseerd dient te zijn. Er zijn echter nog de nodige stappen te nemen voordat er sprake is van een sluitend geheel van zorg rondom ouder en kind. De komende jaren is het van belang om vanuit Jeugd en Ouders Centraal verder te werken aan een goede afstemming met de zorg binnen het onderwijs, lokale hulpverleners, het justitiële traject en de nazorg. Ook het verder versterken van de deskundigheid op het gebied van vroegsignalering binnen peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, onderwijs en tiener/jongerenwerk verdient aandacht.

Daar waar de afgelopen jaren de zorgstructuur en de uitbreiding van de hulpverlening rondom ouders en kinderen centraal heeft gestaan, is de komende jaren ook aandacht nodig voor de inhoud van de hulpverlening en het bereik van de verschillende doelgroepen. Psychosociale problematiek bij jeugdigen vraagt om extra aandacht evenals gedragsproblemen op school. Een van de doelgroepen waar tot nu toe weinig aandacht aan is besteed zijn de verstandelijk gehandicapte kinderen. Er is onlangs een convenant afgesloten met Stichting Mee, waarbij is afgesproken dat deze stichting betrokken zal worden bij het opzetten van het Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente De Bilt.

Thema binnen het taakveld opvoeding en bescherming:

- **Centrum voor Jeugd en Gezin.**

4.2 Centrum voor Jeugd en Gezin

4.2.1 Inleiding:

Het doel van het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt is het zoveel mogelijk voorkomen dan wel het zo vroeg mogelijk signaleren van opvoed en opgroei problemen bij ouders en kinderen, zodat voorkomen wordt dat zwaardere zorg voor kinderen en jongeren moet worden ingezet.

Binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt worden de volgende functies gebundeld:

- A. Jeugdgezondheidszorg (Vitras jeugdgezondheidszorg en GGD jeugdgezondheidszorg)
- B. 5 WMO functies: informatie en advies; signalering; toeleiding naar hulp; licht pedagogische hulp; coördinatie van zorg;
- C. Schakel met Bureau Jeugdzorg
- D. Schakel Zorg- en Adviesteam

Het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt moet duidelijk herkenbaar zijn voor opvoeders, jongeren en professionals. Opvoeders en jeugdigen krijgen ondersteuning waar ze behoefte aan hebben in een zo vroeg mogelijk stadium. Professionals krijgen ondersteuning in de vorm van deskundigheidsbevordering, ondersteuning en advies. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is centraal georganiseerd en werkt zoveel mogelijk wijkgericht.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin opereert niet alleen, maar zoekt verbinding met alle instellingen in de gemeente De Bilt die zich inzetten voor jeugdigen en hun opvoeders zoals kinderopvang, peuterspeelzalen, voor- en vroegschoolse educatie, basis- en vo scholen, leerplicht, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, het jongerenwerk, de eerste lijns zorg (huisartsen, kraamzorg, verloskunde) het Jongerenloket, vrijwilligersorganisaties met jeugdleden zoals FC De Bilt en de scoutingorganisaties. Ook speelt het Centrum voor Jeugd en Gezin in op de ontwikkelingen rond de Brede School en de zorgketten binnen de WMO pilots.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft nadrukkelijk raakvlakken met ontwikkelingen op het terrein van jeugdzorg, veiligheid en zorg in het onderwijs. Een goede afstemming tussen het lokale jeugd beleid en de jeugdzorg komt tot stand in samenwerking met de Provincie Utrecht en Bureau Jeugdzorg. De afstemming op het terrein van veiligheid wordt beschreven bij het taakveld Openbare Orde en Veiligheid. Op het gebied van zorg binnen het onderwijs spelen de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs een belangrijke rol bij zowel het basisonderwijs in de gemeente De Bilt als op regionaal niveau binnen het voortgezet onderwijs.

De doelstelling van Passend Onderwijs is het realiseren van passend onderwijs voor iedere aangemelde of toegelaten leerling met behulp van de zorg die aanwezig is voor leerlingen in en om de school. De besturen van scholen zijn hiervoor verantwoordelijk in verband met hun zorgplicht. Om dit te realiseren is er sprake van regionale samenwerking. Er dient gezorgd te worden voor een sluitende aanpak. Met een sluitende aanpak wordt bedoeld:

- Geen kind tussen wal en schip;
- Voor elk kind een passende plek in het onderwijs
- Een dekkend net van samenwerkende besturen uit de sectoren PO/VO/VVEC/BVE om dit te kunnen realiseren. Samenwerking met organisaties voor maatschappelijke ondersteuning, gezondheidszorg en jeugdzorg.
- Betrokkenheid op basis van gelijkwaardigheid van alle betrokkenen (bestuur, management, personeel en ouders)

4.2.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we concreet bereikt hebben in 2010 :

- Uiterlijk in 2010 officiële opening Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt dat minimaal voldoet aan de landelijk vastgestelde criteria. Het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt is, naast één hoofdvestiging, te vinden in iedere kern, waarbij er sprake is van koppeling aan bijvoorbeeld een brede school of een wijkcentrum. De vorm waarin vraagt om maatwerk.
- Er is sprake van een goede afstemming tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt en de zorgstructuur binnen het onderwijs (basis- en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs); justitie; lokale hulpverleners; zorg voor gehandicapte kinderen en de jeugdzorg (Bureau Jeugdzorg en achterliggende zorg).
- Binnen de WMO zorgloketten is men goed op de hoogte van het Centrum voor Jeugd en Gezin en vindt zo nodig doorverwijzing plaats. In sommige gevallen kan er sprake zijn van een gezamenlijk loket, met name in de kleine kernen.
- Bureau Jeugdzorg heeft een voorpost in het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt.
- Er wordt gewerkt met effectieve programma's en maatwerk.
- De verschillende doelgroepen worden goed bereikt.

Wat gaan we daarvoor doen:

- De huidige zorgstructuur 0 – 19 jarigen (Jeugd en Ouders Centraal, netwerken 12- en 12+, opvoedspreekuur en licht pedagogische hulpverlening) wordt verder uitgebouwd tot een volwaardig centrum voor Jeugd en Gezin.
- Inventariseren geschikte vorm en locatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin per kern;
- Afsluiten convenanten met samenwerkingspartners waarin onderlinge afspraken zijn vastgelegd;
- Invoeren Elektronisch Kinddossier en Verwijsindex risicjongeren;
- Invoeren effectieve hulpverleningsprogramma's.

Hoofdstuk 5

Taakveld Gezondheid

5.1 Inleiding

Gezondheidszorg:

Kinderen hebben net als volwassenen recht op de best mogelijke gezondheid en gezondheidszorg. De gezondheidszorg is in de gemeente De Bilt goed geregeld, zowel wat betreft preventie als curatie. In iedere kern is een huisarts gevestigd en ziekenhuizen staan op een steenworp afstand. Op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg zijn in de regio veel voorzieningen aanwezig zoals bijvoorbeeld Altrecht.

Ook op het gebied van de gezondheid geldt het spreekwoord 'beter voorkomen dan genezen'. Preventie is dan ook belangrijk. Als gemeente hebben we met name een taak in de preventieve (openbare) gezondheidszorg en het zorgen voor een goede afstemming tussen de preventieve openbare gezondheidszorg en de curatieve gezondheidszorg. De preventieve openbare gezondheidszorg is gericht op de hele bevolking met zo nodig aandacht voor specifieke doelgroepen zoals moeder en kind.

De preventieve zorg voor moeder en kind begint al in een vroeg stadium door de verloskundige zorg en op het consultatiebureau. Vanaf de basisschool wordt dit overgenomen door de schoolgezondheidszorg tot het kind 19 jaar is geworden. Om te zorgen voor een betere toegankelijkheid van informatie over de gezondheid van de kinderen en om te zorgen dat deze informatie gemakkelijk kan worden overgedragen van bijvoorbeeld het consultatiebureau aan de schoolgezondheidszorg, wordt het Elektronisch Kinddossier ingevoerd in 2009. Het Elektronisch Kinddossier is een digitaal medisch dossier dat door zowel Vitras jgz als GGD jeugdgezondheidszorg gebruikt gaat worden.

Daarnaast gaan zowel Vitras jeugdgezondheidszorg als GGD jeugdgezondheidszorg een belangrijk onderdeel vormen van het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin.

Gezondheidssituatie en gezondheidsbeleving van de jeugd:

Door GGD Midden-Nederland wordt regelmatig onderzoek gedaan naar de gezondheidssituatie en gezondheidsbeleving van kinderen en jongeren. Recent zijn bekend geworden de resultaten van het Jeugd Informatie Systeem en Schoolkracht Voortgezet onderwijs. Het Jeugd Informatie Systeem (JIS) betreft gegevens verzameld tijdens de individuele gezondheidsonderzoeken aangevuld met epidemiologisch onderzoek naar lijngedrag. Schoolkracht Voortgezet onderwijs werkt met schriftelijke vragenlijsten.

Uit de onderzoeken komt naar voren dat het over het algemeen goed gesteld is met de gezondheid van moeder en kind in de gemeente De Bilt. De kindersterfte is hier bijvoorbeeld laag ten opzichte van de landelijke cijfers. Toch zijn er ook aandachtspunten. Wat betreft de doelgroep jeugd vraagt met name het overgewicht, roken en het alcoholgebruik om extra aandacht. Dit geldt ook voor psychosociale problematiek. De gezondheid van jeugdigen kan ook bedreigd worden door onveilige situaties in het verkeer of door een ongezond fysiek schoolklimaat. Tot slot geldt dat gezondheidsproblemen over het algemeen meer voorkomen bij mensen met een lage opleiding en een laag inkomen. Onder deze groep zijn onder andere veel allochtonen.

Verkeersveiligheid:

Gekeken over een periode van tien jaar, is het aantal verkeersslachtoffers de afgelopen vijf jaar aanmerkelijk afgenomen. Bij de meeste ongelukken waar jeugdigen bij betrokken zijn, gaat het om jongeren in de leeftijd van 16 t/m 24 jaar. Het is dan ook van belang om zo vroeg mogelijk te beginnen met het aanleren van veilig gedrag in het verkeer. Er worden informatieavonden georganiseerd voor ouders van peuters. Tijdens deze avonden wordt verteld hoe ze hun kinderen in een vroegtijdig stadium kunnen voorbereiden op deelname aan het verkeer. Bij het project "JongLeren in het verkeer" worden aan peuterspeelzalen spelmaterialen ter beschikking gesteld, zodat peuters op een speelse manier kennis kunnen maken met het verkeer.

Op basisscholen leren kinderen de spelregels in het verkeer en doen aan het eind verkeersexamen, zowel theoretisch als praktisch. Verkeersouders zetten zich in voor de verkeersveiligheid rondom de basisscholen en ook op de routes daar naartoe. Scholen die verkeersveiligheid een vaste plaats geven in hun schoolbeleid kunnen het Utrecht Verkeersveiligheidslabel, een kwaliteitsmerk, halen.

Met het project "Streetwise" leren kinderen veilig oversteken en oefenen zij hun fietsvaardigheid. Ook leren kinderen over de remweg van een auto en hoe de reactiesnelheid hier invloed op heeft.

Als de dagen wat korter worden, vinden op enkele scholen fietsverlichtingsacties plaats, waarbij een fietsenmaker op de school kapotte fietsverlichting repareert.

Voor de komende jaren zetten wij wat de jeugd betreft extra in op het bestrijden van overgewicht, roken en alcoholmisbruik en het zoveel mogelijk voorkomen van psychosociale problematiek onder jeugdigen zoals depressies. Dit sluit aan op het rijksbeleid zoals geformuleerd in de preventienota 'Kiezen voor gezond leven' (2006). Centrale thema's hierbij zijn:

- **Gezonde leefstijl in een gezonde omgeving;**
- **Een veilige school**

5.2 Een gezonde leefstijl

5.2.1 Inleiding

Een gezonde leefstijl komt ten goede van de gezondheid van de jeugd wat weer van invloed is op leerprestaties en het zich prettig voelen. Onder een gezonde leefstijl valt een goede voeding, voldoende beweging en geen gebruik van alcohol of drugs. Hiermee worden problemen voorkomen zoals onder- of overgewicht en verslaving. Op dit terrein is er nog veel te bereiken.

Vitras jeugdgezondheidszorg onderzoekt bij kinderen vanaf 2 jaar of er sprake is van overgewicht. Als er sprake is van overgewicht worden ouders gemotiveerd om hier iets aan te doen. Ze worden begeleid in het aanpassen van de eetgewoonten en het beweegpatroon van het kind.

Uit het onderzoek van de GGD komt naar voren dat overgewicht veel voorkomt bij schoolkinderen. Op het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs is het percentage kinderen met (ernstig) overgewicht overeenkomstig vergeleken met het regionale gemiddelde. Kijkend naar de afgelopen vier jaar is er geen trend te zien in het percentage kinderen in De Bilt met matig en ernstig overgewicht.

Het percentage 5-6 jarigen met ondergewicht in de gemeente De Bilt is lager vergeleken met het regionaal gemiddelde. Bijna een kwart van de jongeren heeft gelijnd in de maand voorafgaand van het onderzoek. De ruime meerderheid van de lijners had een normaal gewicht, terwijl bij 8% van de lijners zelfs sprake was van ondergewicht. Dit is een mogelijke risicogroep voor de ontwikkeling van eetstoornissen. Het gaat met name om meisjes.

De meerderheid van de jongeren voldoet niet aan de landelijke normen voor fruit en groenteconsumptie. In De Bilt is het groentegebruik van de jongeren wel gunstiger vergeleken met het regionale gemiddelde. Het ontbijtgedrag van de jongeren in De Bilt komt overeen met de regionale cijfers. Bijna 1 op de 6 jongeren ontbijt minder dan vijf dagen per week.

De ruime meerderheid van de jongeren voldoet aan de beweegnorm. Bij 9% van de jongeren is het computergebruik zorgelijk (8%) of overmatig (2%). Dit zijn jongeren die in meer of mindere mate symptomen van computerverslaving vertonen.

Het alcoholgebruik van de jongeren in De Bilt is net als elders in de regio hoog. Opvallend is dat een relatief grote groep jongeren vrij regelmatig en dus ook doordeweeks alcohol drinkt. Ook binge-drinken² komt, met name bij de hogere klassen, veel voor. Verder valt op dat relatief veel jongeren die jonger dan 16 zijn zelf wel eens alcohol kopen en dat er veel thuis gedronken wordt. De meerderheid van de ouders keurt het goed dat hun kind alcohol drinkt of zegt er niets van. Het is wel zo dat naarmate de jongeren jonger zijn, minder ouders het goedkeuren dat ze alcohol drinken.

In De Bilt zijn er meer jongeren die ooit hasj of wiet hebben gebruikt, vergeleken met de regio (21% versus 14%). 9% van de jongeren gebruikte in de maand voorafgaand aan het onderzoek tenminste eenmaal hasj- of wiet, terwijl 3% harddrugs gebruikte. De meeste hasj-gebruikers, gebruiken dit op straat (68%) of bij vrienden (50%). Ze krijgen of kopen de hasj meestal via vrienden.

Het condoomgebruik vormt een aandachtspunt bij seksueel gedrag. Bijna een kwart van de jongeren met seksuele ervaring gebruikte de laatste keer geen condoom. Verder komt in De Bilt het verschijnsel loverboys voor. 7% van de jongeren kent meisjes op school die met een loverboy omgaan, dit is minder dan het regionale gemiddelde.

5.2.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we bereikt hebben in 2010:

- Er ligt een alcoholbeleidsplan waarin nadrukkelijk aandacht is voor het terugdringen van het alcoholgebruik onder jongeren.

---

² Onder binge-drinken wordt verstaan: minimaal één keer per maand 5 of meer glazen alcohol in een korte tijd drinken.

- Zowel ouders als kinderen in groep 8 en jongeren op het VO in de gemeente De Bilt zijn op de hoogte van de risico's van alcohol en drugsgebruik;
- Met behulp van een integrale aanpak worden ouders en kinderen in groep 8 en jongeren op het VO in de gemeente De Bilt bewust gemaakt van het belang van voldoende bewegen en een gezonde voeding.

Wat gaan we daarvoor doen:

Terugdringen alcoholgebruik:

- Er wordt een alcoholbeleidsplan opgesteld, waarbij zowel aandacht is voor handhaving als voor preventie. Bij het opstellen van dit beleidsplan wordt gekeken naar de rol die verschillende betrokkenen kunnen hebben bij het terugdringen van het alcoholgebruik onder jongeren. Daarbij kan gedacht worden aan de scholen, ggd, het jongerenwerk, de politie, de gemeente, ondernemers (horeca en winkeliers), en natuurlijk de ouders en de jongeren zelf;
- Alcohol en drugsvoorlichting op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente De Bilt wordt tot en met 2010 voortgezet;

Stimuleren sport, bewegen en gezonde voeding:

- Vanuit Sport Mee! Wordt het programma Familie lekkerbek uitgevoerd op twee basisscholen en twee scholen voor voortgezet onderwijs.
- Jongeren worden gestimuleerd te sporten via de BOS Impuls (zie hoofdstuk vrije tijd)

5.3 Een veilige school

5.3.1 Inleiding

Uit het onderzoek van de GGD komen een aantal aandachtspunten naar voren. Het gaat daarbij om het ziekteverzuim onder leerlingen, psychosociale problematiek en spijbelen. Dit zijn signalen dat sommige leerlingen niet lekker in hun vel zitten en/of zich niet thuis voelen op school. Het zijn ook signalen die een voorbode kunnen zijn voor het vroegtijdig verlaten van de school.

Ziekteverzuim:

Uit het onderzoek van de GGD komt naar voren dat het ziekteverzuim onder jongeren hoog is. 42% van de leerlingen had in de maand voorafgaand aan het onderzoek verzuimd wegens ziekte. Dit is hoger dan het regionale gemiddelde. Ook het gebruik van pijnstillers is, net als vijf jaar geleden hoog: ruim de helft van de jongeren gebruikte in de maand voorafgaand aan het onderzoek pijnstillers, terwijl 8% van de leerlingen deze meerdere malen per week gebruikt. De Bilt wijkt hierin niet af van de regio.

Psychosociale problematiek

Uit het Jeugd Informatie Systeem komt naar voren dat bij 8% van de kleuters en 8% van de kinderen uit groep 6 sprake is van een indicatie van psychosociale problematiek. De cijfers voor de kleuters zijn gunstiger vergeleken met regionale cijfers. De cijfers voor het voortgezet onderwijs zijn vergelijkbaar met regionaal. Bij 13% van de kinderen is er een indicatie van psychosociale problematiek.

De resultaten van Schoolkracht geven aan dat ruim één op de 9 jongeren een indicatieve score heeft op psychosociale problemen. Hyperactief gedrag komt het meest voor, maar in De Bilt wel minder vergeleken met de rest van de regio. Bijna één vijfde van de jongeren heeft hierop een verhoogde score. Emotionele problemen komen met name bij meisjes voor, terwijl gedragsproblemen vooral bij jongens voorkomen. Gedragsproblemen en problemen met leeftijdgenoten komen relatief vaker bij jongeren van lwoo/vmbo-niveau voor.

Het vóórkomen van suïcidedgedachten en pogingen wijkt in De Bilt niet af van de regio en landelijke cijfers. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met de resultaten van het scholierenonderzoek, vijf jaar geleden. 8% van de leerlingen gaf aan zichzelf het afgelopen jaar opzettelijk verwond te hebben. De Bilt wijkt hierin niet af van de regio.

Het meegemaakt hebben van ingrijpende levensgebeurtenissen, ook wel 'stressful life events' genoemd, zijn van invloed op het psychisch welbevinden van jongeren. Veel voorkomende gebeurtenissen die de leerlingen hebben meegemaakt zijn overlijden van een dierbare en echtscheiding. Opvallend veel komt langdurige ziekte of ziekenhuisopname van een gezinslid voor. Ook problemen met geld van zichzelf of van hun ouders komt veel voor.

6% van de jongeren gaf aan mantelzorg te verlenen, vanwege een ouder met een psychische of lichamelijke ziekte of verslavingsproblemen. Omgerekend naar de totale groep 12-18 jarigen in De Bilt zou het om zo'n 200 jongeren gaan. Voorbeelden zijn zorgen voor broertjes en zusjes, naar apotheek, dokter of ziekenhuis gaan, als tolk optreden of emotionele steun verlenen, zoals praten en troosten.

Pestgedrag heeft gevolgen voor iedereen die erbij betrokken is. Vooral leerlingen die structureel gepest worden ondervinden negatieve gevolgen, zoals vermindering van hun zelfvertrouwen, faalangst, psychosomatische klachten of depressieve verschijnselen. Maar ook voor de pesters zijn er grote gevolgen: de ontwikkeling van sociale vaardigheden blijft achter en er is een grote kans dat ze betrokken raken bij agressie en criminaliteit. Pesten komt in De Bilt in dezelfde mate voor als elders in de regio. Het pesten komt vaker voor in de 1^e en 2^e klas van het voortgezet onderwijs en ook vaker in klassen op lwoo/vmbo niveau.

Veelvuldig spijbelen is een risicofactor voor het voortijdig schoolverlaten en het ontstaan van allerlei probleemgedrag. Spijbelen komt relatief vaak voor in De Bilt vergeleken met de regionale cijfers. Spijbelen gebeurt met name door jongeren in de hogere klassen.

5.3.2 Wat is een Veilige school

Op een sociaal veilige school voelen leerlingen, leraren en ouders zich thuis. Daarom is er geen sprake van pesten, discriminatie of seksuele intimidatie. Om een veilig klimaat te waarborgen, heeft de school een vertrouwenspersoon, is er een klachtenregeling, een leerlingenstatuut en is er een interne zorgstructuur. Ook is het belangrijk dat scholen samenwerken met maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, de leerplichtambtenaar en politie. De verantwoordelijkheid voor een veilig schoolklimaat ligt primair bij de school zelf. Het is echter van belang dat ook anderen hun verantwoordelijkheid nemen. De school is niet de plaats om alle maatschappelijke problemen op te lossen. Hoe scholen die veilige (leer)omgeving vormgeven, bepalen ze zelf. Belangrijk is dat veiligheid een vaste plek krijgt in het schoolbeleid. Wettelijke maatregelen zijn een sluitstuk op het veiligheidsbeleid dat de school voert. Betrokkenheid van ouders en leerlingen is essentieel. Ouders, leerlingen en scholen moeten heldere afspraken maken over de verdeling van verantwoordelijkheden. Ook moeten zij overeenkomen wat wel en wat niet wordt getolereerd op school. Daarnaast moet de school ook kunnen terugvallen op een sluitend netwerk van voorzieningen. Hierin participeren schoolinterne leerlingbegeleiding, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, leerplicht en jeugdzorg en zo nodig ook politie en justitie. De doelstelling van een Veilige School sluit ook aan op de doelstelling van het Platform Respectvol Samenleven. Binnen het Platform Respectvol Samenleven worden onderwerpen besproken die direct te maken hebben met het bevorderen van een respectvolle manier van omgaan met elkaar in deze multiculturele samenleving.

Voor een veilig schoolklimaat is het van belang dat een school problemen in een vroeg stadium onderkent en daarop reageert. Het is belangrijk dat leerlingen graag naar school gaan en dat de leraren hen serieus nemen. De school gaat bestaand sociaal onveilig gedrag tegen. Maar de school stimuleert sociaal gedrag ook actief. Een voorbeeld hiervan is het invoeren van door leerlingen, ouders, schoolleiders en leraren overeengekomen gedragsregels. Ook onderwijs dat is afgestemd op de wensen en mogelijkheden van individuele leerlingen kan bijdragen

Naast een veilig schoolklimaat is ook een gezond schoolklimaat belangrijk. Er zijn in 2007 op 4 basisscholen hygiënecontroles uitgevoerd. De beoordelingen varieerden tussen 'goed schoon' en 'matig schoon'. Niet bekend is hoe het is gesteld met de luchtkwaliteit op de scholen. De indruk bestaat dat dit voor verbetering vatbaar is en de leerprestaties van de leerlingen ten goede zal komen.

5.3.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we bereikt hebben in 2010

- Een bijdrage leveren aan het verbeteren van de veiligheid op school;
- Er is inzicht in de situatie rond het binnenmilieu op alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente De Bilt;

Wat gaan we daarvoor doen

Zoveel mogelijk voorkomen dan wel vroegtijdig signaleren van psychosociale problematiek:

- ondersteunen van scholen bij het opzetten van een 'Veilige school'
- het werken met effectieve programma's gericht op het voorkomen van licht psychosociale problematiek bij Centrum voor Jeugd en Gezin;
- bijdrage leveren aan deskundigheidsbevordering vroegsignalering op basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin;

Binnenmilieu scholen:

- Er wordt onderzoek gedaan naar de binnenmilieus op alle scholen in de gemeente De Bilt. GGD Midden Nederland gaat, in het kader van het project "verbetering ventilatie basisscholen" van het ministerie van VROM, onderzoek doen naar de natuurlijke ventilatie op de basisscholen in de periode 2008 – 2013.

Hoofdstuk 6

Taakveld Openbare Orde en Veiligheid

6.1 Inleiding:

Een onderdeel van het jeugdbeleid is de sociale veiligheid. Onder sociale veiligheid wordt verstaan 'Het ontwikkelen en in stand houden van een duurzame structuur, die een waarborg biedt voor een zodanige ontwikkeling van kinderen en jongeren op alle leefgebieden dat de kans op afglijden naar een marginale positie en criminaliteit zo veel mogelijk wordt beperkt.³ Is er wel sprake van afglijden, dan komt de openbare orde en veiligheid in beeld. De weg van kattenkwaad naar criminaliteit kent echter vele stappen waar met gepaste maatregelen kan worden bijgestuurd om erger te voorkomen.

Vandalisme:

Bij vandalisme veroorzaakt door jongeren gaat het vooral om geluidsoverlast, vernielingen en het achterlaten van rommel in de openbare ruimte. Dit gebeurt vooral 's avonds en in het weekend ook 's nachts na het uitgaan. Overmatig alcohol en drugsgebruik is regelmatig in het spel als er sprake is van vandalisme. Op de basisscholen en de scholen voor het voortgezet onderwijs wordt in opdracht van de gemeente door het jongerenwerk van Jeugd-Punt voorlichting gegeven over de risico's van alcohol en drugsgebruik. Bureau Halt licht ouders en leerlingen voor over gevolgen van vandalisme en digipesten. Het voorkomen van alcoholmisbruik verdient ook de komende jaren extra aandacht. Daarnaast is de veiligheid bij uitgaansgelegenheden in de gemeente een aandachtspunt. Kinderen jonger dan 12 jaar die betrokken zijn bij vandalisme, worden zoveel mogelijk aangemeld bij Bureau Halt en Stop als daar aanleiding toe is. Kinderen jongeren dan 12 jaar die met de politie in aanraking komen worden via de politie ook via een zorgmelding aangemeld bij Bureau Jeugdzorg Utrecht om te beoordelen of er een hulpvraag aan ten grondslag ligt.

Tussen de gemeente De Bilt, politie Binnensticht en het Openbaar Ministerie is een convenant afgesloten om de komende jaren extra in te zetten op onder andere vandalisme veroorzaakt door jongeren. De politie neemt ook deel aan het Actieteam Jongeren. Het Actieteam Jongeren richt zich met name op groepen jongeren die buiten rondhangen en soms voor overlast zorgen. Door de politie wordt sinds ruim een jaar het 'Ouder Weet project' uitgevoerd. Dit is in 2007 aangevuld met het organiseren van ouderavonden voor ouders van jongeren die door de politie zijn gesignaleerd op overlastlocaties. De ouderavonden werden georganiseerd in samenwerking met Jeugd en Ouders Centraal, Woonstichting SSW, het jongerenwerk en de gemeente. Helaas kwamen hier maar weinig ouders naar toe. Toch is het van belang om blijvend in te zetten op het betrekken van ouders bij de aanpak.

Criminaliteit

Het Openbaar Ministerie geeft in het kader van jeugdcriminaliteit prioriteit aan het vervolgen van misdrijven en leerplichtzaken. Hierbij spelen de Veiligheidshuizen een belangrijke rol. In de Provincie Utrecht zijn twee Veiligheidshuizen aanwezig, één in de stad Utrecht en één in Amersfoort. Tot voor kort viel de gemeente De Bilt onder het Veiligheidshuis Utrecht, nu is dat het Veiligheidshuis Amersfoort. Daarmee valt De Bilt ook onder het Regiokantoor Amersfoort van de jeugdreclassering. Wat betreft Jeugdhulpverlening en jeugdbescherming valt De Bilt onder Bureau Jeugdzorg Noord in Utrecht. De deelnemende justitiële partners in het Veiligheidshuis Amersfoort zijn: politie Amersfoort, Openbaar Ministerie, Bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland, Reclassering Centrum Maliebaan en Leger des Heils, Slachtofferhulp Nederland, DJI/Penitentiare Inrichting Amersfoort en gemeente Amersfoort. Ook nemen GGZ partners en justitiepartner De Waag op agenda deel aan de overleggen.

---

³ Lokaal Jeugdbeleid. Veiligheid en jeugd 1, uitgave van VNG uitgeverij 2002.

Het doel van het Veiligheidshuis is:

- criminaliteit en overlast te verminderen door het maken van persoonsgerichte afspraken over veelplegers en risicjongeren door ketenpartners, om zo recidive van daders zoveel mogelijk te voorkomen; daarnaast wordt gewerkt aan gebieds- en delictgerichte aanpakken;
- efficiënter werken door beter af te stemmen en slimme processen af te spreken;
- effectiever werken door, na het signaleren van problemen en kansen, te komen tot een gezamenlijke aanpak gericht op de betreffende persoon of het probleem;

Binnen het Veiligheidshuis vindt het Justitieel Casusoverleg Jeugd plaats. Alle minderjarigen waarvan een strafdossier naar justitie wordt gestuurd, worden besproken in het Justitieel Casusoverleg jeugd (JCJ). Dus ook de minderjarigen uit onze gemeente. Aan dit overleg nemen onder andere deel politie Binnensticht, het Openbaar Ministerie, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming

De huidige veiligheidsketen functioneert niet optimaal omdat informatie niet voldoende wordt uitgewisseld onderling. Met name de informatievoorziening vanuit gemeenten is te beperkt waardoor er minderjarigen zijn die niet of onvoldoende in beeld zijn en daardoor eerder de kans hebben om opnieuw te recidiveren. Maar ook de terugkoppeling en toeleiding naar geschikt aanbod vanuit de justitiële casusoverleggen in het Veiligheidshuis naar de gemeenten moet beter. Er ligt nu een voorstel om een functionaris aan te stellen die de gemeenten uit Binnensticht (Bunnik, Zeist, De Bilt) gaat vertegenwoordigen in het Veiligheidshuis. De komende jaren moet blijken of deze schakel tussen het Veiligheidshuis en de lokale zorg effectief is.

Huiselijk geweld:

De laatste jaren is er toenemend aandacht voor huiselijk geweld. Bij huiselijk geweld kunnen ook jeugdigen het slachtoffer zijn. In sommige gevallen is een jongere zelf dader. In het eerder genoemde convenant tussen gemeente, politie en openbaar ministerie is ook als speerpunt opgenomen het Huiselijk geweld. De politie zet extra in op een betere voorlichting en communicatie en vervolgt als dat nodig is. De politie ondersteunt ook het protocol 'Veilig Huis regio Utrecht', het Regionale Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld en de projecten 'Aware' en Stop geweld achter de voordeur'.

De gemeente De Bilt is mede ondertekenaar van het convenant Huiselijk Geweld, en is aangesloten op het Regionaal advies- en steunpunt Huiselijk Geweld. Onderzocht wordt of het instellen van een casusoverleg zinvol is. Wettelijk wordt het huisverbod als mogelijke maatregel ingevoerd. Bij zowel de politie, de jeugdgezondheidszorg als het maatschappelijk werk zijn aandachtsfunctionarissen benoemd. Als er sprake is van betrokkenheid van kinderen, dan vindt afstemming plaats met Jeugd en Ouders Centraal, de netwerken 12- en 12+ en Bureau Jeugdzorg of het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling.

Wij staan een beleid voor dat zowel grenzen stelt en straft als steun biedt en ruimte geeft. Een beleid dat investeert in de correctie van ouders en jongeren en in hun betrokkenheid, participatie en eigen verantwoordelijkheid.

6.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we bereikt hebben in 2010

Vandalisme:

- Er is een alcoholbeleidsplan met nadrukkelijk aandacht voor jeugdigen;
- Ouders worden actief betrokken bij de aanpak van overlastsituatie veroorzaakt door rondhangende jongeren.

Criminaliteit:

- Er vindt een goede afstemming plaats tussen het Veiligheidshuis Amersfoort en het Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente De Bilt.

Huiselijk Geweld:

- Er vindt een goede afstemming plaats tussen het Regionaal advies- en steunpunt Huiselijk Geweld en het Centrum voor Jeugd en Gezin als jeugdigen betrokken zijn bij huiselijk geweld.

Wat gaan we daarvoor doen:*Vandalisme:*

- Er wordt een alcoholbeleidsplan opgesteld met betrokken partners binnen de horeca, detailhandel (supermarkt/slijterij), jongerenwerk, politie en onderwijs.
- Alcohol en drugsvoorlichting op de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente De Bilt wordt de komende jaren voortgezet.
- Op basis van de ervaringen met het 'Ouder Weet Project', de ouderavonden die georganiseerd zijn in 2007, en de ervaringen in andere gemeenten, wordt een plan van aanpak ontwikkeld en uitgevoerd om ouders vroegtijdig te betrekken bij de aanpak van overlastsituaties op wijkniveau.

Criminaliteit:

- Bij de vormgeving van het Centrum voor Jeugd en Gezin worden schriftelijke overeenkomsten gesloten met onder andere het Veiligheidshuis in Amersfoort over het verbeteren van de onderlinge afstemming;

Huiselijk geweld:

- Bij de vormgeving van het Centrum voor Jeugd en Gezin worden schriftelijke afspraken gemaakt met het Regionaal advies- en steunpunt Huiselijk Geweld en de lokale partners over de onderlinge afstemming.
- Raak-methode wordt ingevoerd.

7.1 Inleiding:

Kinderen ontwikkelen zich niet alleen in een lerende omgeving zoals op school en de peuterspeelzaal, maar ook in een omgeving waarin ze kunnen spelen met elkaar, lekker ravotten, sporten of creatief bezig zijn. In de gemeente De Bilt zijn er voor de jeugd verschillende mogelijkheden. Voorbeelden van georganiseerde vrijetijdsbesteding zijn het volgen van muziekles op de muziekschool, of tekenles bij de Werkschuit, sporten bij een van de vele sportclubs, meedoen aan de activiteiten bij de buurthuizen of in de jongerenactiviteitencentra W4 en het Sojosgebouw, zwemmen in zwembad Brandenburg of met z'n allen om het kampvuur bij de scouting.

Daarnaast is het voor de jeugd belangrijk om de vrijheid te hebben buiten te spelen en elkaar op een meer spontane manier te ontmoeten. Daar past een stimulerende omgeving bij met voldoende ruimte. In de gemeente De Bilt zijn op verschillende locaties speelterreinen aangelegd voor zowel peuters en kleuters als voor kinderen in de basisschoolleeftijd en jongeren.

Participatie:

De participatie of te wel het meedoen aan vrijetijdsactiviteiten is in onze gemeente meer regel dan uitzondering. Toch zijn er ook jeugdigen die niet (meer) meedoen. Binnen de groep kinderen die niet meedoen, vallen de islamitische meisjes en in mindere mate de islamitische jongens op. Er zijn bij de meisjes niet alleen financiële, maar ook belangrijke culturele drempels. Verder valt op dat allochtone kinderen die wel meedoen, vaak gebruik maken van de kostenloze of goedkope activiteiten van het welzijnswerk, zoals de sportbus. Als kinderen wel meedoen in een vereniging, dan valt bij de besturen van de verenigingen op dat de ouders zo weinig betrokken zijn bij het reilen en zeilen van de vereniging. In de gemeente De Bilt wordt al het nodige gedaan om kinderen en jongeren te stimuleren om te gaan sporten. Dit gebeurt vanuit de projecten van Sport mee! en het sportopbouwwerk van Jeugd-Punt. Het jongerenwerk van SJJM en Jeugd-Punt stimuleert jongeren op straat om mee te doen aan activiteiten in het Sojos gebouw of bij W4. Ze worden uitgedaagd om zelf plannen te bedenken en mee te helpen bij het uitvoeren hiervan. In de buurthuizen doen tieners mee aan de projecten van 'Jongeren Actief'. Voor gezinnen die het financieel niet ruim hebben is er de U-pas regeling.

Organisatie:

Binnen het jeugd- en jongerenwerk is er sprake van veel versnippering. Zo wordt het tiener- en jongerenwerk uitgevoerd door vier organisaties: SJJM, Stichting Buurtwerk De Bilt, Jeugd-Punt en VVSO WVT. Dit is weinig efficiënt en komt de onderlinge afstemming niet altijd ten goede. Daarnaast kan er meer bereikt worden door de samenwerking tussen het jongerenwerk, de scholen en de sportorganisaties te verstevigen.

Accommodaties:

Voor het organiseren van activiteiten voor jongeren zijn geschikte accommodaties nodig. In Maartensdijk is in 2006 het Sojos gebouw geopend en eind 2007 volgde de opening van het jongerenactiviteitencentrum W4. Er zijn echter ook nog wensen op accommodatiegebied. Het gebouw W4 is aan vervanging toe en er is behoefte aan ruimte voor jongerenactiviteiten in Bilthoven, Westbroek, Hollandsche Rading en Groenekan.

Speelvoorzieningen:

Speelveldjes voor kinderen tot en met de basisschoolleeftijd zijn er in de gemeente De Bilt voldoende, voor de doelgroep jongeren is dat nog niet het geval al zijn we wel op de goede weg. Mooie voorbeelden zijn de speelvelden aan het Bakemakwartier en de Bongerdlaan. De komende jaren komen hier in ieder geval nog bij een Johan Cruyff court bij de Regenboogschool, een skatepark achter het H.F. Witte Centrum, uitbreiding van het aantal pannaveldjes, een Richard Krajicekcourt op het trapveldje aan de Melkweg en een trapveld en skatevoorziening in Maartensdijk.

Op verschillende plaatsen in de gemeente De Bilt zijn de afgelopen jaren met wisselend succes JOP's geplaatst. Een mooi voorbeeld is de JOP in Groenekan die door inzet van omwonenden en jongeren met ondersteuning vanuit gemeente, het jongerenwerk en sponsors is gerealiseerd. Het gebruik van de JOP's is begin 2008 geëvalueerd binnen het Actieteam Jongeren (zie bijlage). Uit deze evaluatie komt naar voren dat de JOP's die we gebruiken niet voldoen (uitgezonderd de JOP in Groenekan). De JOP's kunnen gemakkelijk vernield worden en het plaatsen van een JOP duurt lang door de procedures die doorlopen moeten worden. In de meeste gevallen is een bouwvergunning nodig. Er is onder jongeren echter nog steeds behoefte aan JOP's. En JOP's zijn nog steeds een goed instrument in het beperken van overlast, mits ze vandalismebestendig zijn, snel ge- en verplaatst kunnen worden en onderdeel zijn van een bredere aanpak. Wat bij het aanleggen van de speelvoorzieningen voor de oudere jeugd en het plaatsen van JOP's opvalt is het spanningsveld tussen jongeren die vaak wat luidruchtig zijn en omwonenden die rust willen en soms weinig kunnen hebben van de jongeren.

Jongeren op straat

Voor jongeren is de openbare ruimte een belangrijke plek om elkaar te ontmoeten. Daarvoor willen ze graag op een droog plekje bij elkaar staan, bijvoorbeeld onder een Jongerenontmoetingsplaats (JOP). Er is sprake van een grote diversiteit tussen de groepen jongeren die buiten rondhangen. Ook is de situatie per locatie verschillend. Vaak levert het in groepsverband bij elkaar staan door de jongeren geen problemen op, soms is er sprake van overlast en vandalisme. Hangjongeren zijn ook niet per definitie probleemjongeren. Om te voorkomen dat het rondhangen uit de hand loopt is het van belang dat er gecombineerde strategieën worden ingezet. Interventies werken beter als ze een combinatie zijn van ondersteunen en corrigeren. Ook werken interventies beter als ze niet alleen op de jongeren gericht zijn, maar ook op hun fysieke en sociale omgeving. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling geeft het volgende advies:

1. Geef jongeren de ruimte om te flaneren én stel grenzen aan onacceptabel gedrag;
2. Toon wellevendheid naar de andere actoren én kom op voor het eigen belang;
3. Zorg dat jongeren participeren én voorkom dat zij in het geheel geen vrijheid hebben;
4. Straf jongeren als zij zich misdragen én geef hen steun.

Lokale situaties verschillen zodanig van elkaar dat het altijd loont een grondige analyse ter plekke te maken, van de jongeren en van de interactie met omwonenden en andere betrokkenen. Op basis daarvan kan men een gericht combinatie inzetten van correctieve en ondersteunende interventies. In deze benadering zijn toezicht houden, grenzen stellen en straffen belangrijke elementen. Dit geldt eveneens voor steun bieden en ruimte geven aan jongeren, en investeren in de betrokkenheid, participatie en eigen verantwoordelijkheid van jongeren.

In de gemeente De Bilt delen we deze zienswijze. Bij het aanpakken dan wel voorkomen van overlastsituaties rond groepen rondhangende jongeren blijven we ook de komende jaren inzetten met een combinatie aan maatregelen en met inzet vanuit verschillende expertises (jongerenwerk; politie; jeugd en ouders centraal). Daarbij richten we ons niet alleen op de jongeren, maar ook op de omwonenden en op de ouders. Het gaat niet alleen om het bestrijden van de overlast, maar ook om het verbeteren van de sociale samenhang in de buurt waarbij jong en oud betrokken zijn.

De komende jaren willen we de deelname van kinderen en jongeren aan vrijetijdsactiviteiten verder stimuleren, de sociale samenhang in de buurten vergroten en zorgen voor voldoende en geschikte accommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte

Speerpunten Programma Vrije Tijd:

1. **Brede School (4 – 12 jarigen)**
2. **Buurt, onderwijs en sport (12 – 18 jarigen).**

7.2 De brede school

7.2.1 Inleiding

De Brede School is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezig houden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen. Binnen een Brede School wordt een breed educatief en cultureel aanbod verzorgd, waarbij nauw wordt samengewerkt met andere instellingen die met kinderen en jongeren werken. De brede school is te zien als een netwerk van instellingen, die proberen aan te sluiten bij de educatieve en ontwikkelingsbehoeften van kinderen en jongeren, maar krijgt ook vaak fysiek vorm als multifunctionele accommodatie. Het begrip Brede School moet echter niet worden verward met een multifunctioneel gebouw. Alle Brede Schoolvoorzieningen hoeven niet per definitie onder één dak gehuisvest te worden.

Doelstelling van de brede scholen is:

- Stimuleren van de sociale competentie: verbanden leggen tussen leerstimuli thuis, op school, in de vrije tijd, op het werk en in de (buurt)omgeving, tussen cognitieve en sociale competenties, tussen ontwikkelingsmogelijkheden van ouders.
- Stimuleren van participatie via opvang en vrijetijdsvoorzieningen: afstemming van opvang voor-, tussen- en na schooltijd aansluitend bij het thuismilieu en de werktijden van ouders en bij naschoolse mogelijkheden van vrijetijdsbesteding van kinderen. Hierdoor wordt de eigen verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en zelfredzaamheid in verschillende situaties bevorderd.
- Zorg met en door jeugd, ouders e.a. voor het behoud en/of de verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
- Zorgverbreding en dienstverlening voor kwetsbare personen en groepen om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid te vergroten.

In de gemeente De Bilt zijn op het ogenblik de voorbereidingen in volle gang om te komen tot een Brede School aan de Melkweg. Daarbij wordt rekening gehouden met een combinatie van drie basisscholen, kinderopvang, buitenschoolse opvang, Voor- en Vroegschoolse Educatie, peuterspeelzaal en met het realiseren van een Cultuurhuis. Daarnaast is er een Brede School bij de Theresiaschool met peuterspeelzaal 't Aagje. Als gemeente zijn we hier alleen zijdelings bij betrokken.

Brede scholen kunnen zich in de toekomst ontwikkelen als ankerpunten voor ouders en kinderen.

Speerpunten binnen de Brede Scholen in de gemeente De Bilt zijn:

- Participatie van kinderen aan buitenschoolse activiteiten;
- Opvoedingsondersteuning (ouders en leerkrachten);
- Ouderparticipatie;
- Taalontwikkeling (Onderwijsachterstandenbeleid);
- Wijk- dan wel kerngericht;
- Samenhang met Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Vroegsignalering.

Bij het vormgeven van de Brede School kan gebruik gemaakt worden van combinatiefunctionarissen. Een combinatiefunctionaris is een beroepskracht die extra sport- en cultuuraanbod organiseert op de (brede) school (basis- en voortgezet onderwijs), in de buurt en op de buitenschoolse opvang (BSO) en die geselecteerde sportverenigingen en/of cultuurinstellingen ondersteunt. Deze functionaris kan een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van de samenwerking binnen de driehoek Buurt, Onderwijs en Sport (zie ook paragraaf 7.3). Het inzetten van combinatiefunctionarissen wordt gestimuleerd vanuit het rijk met behulp van een nieuwe rijksregeling Brede scholen, sport en cultuur.

7.2.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat hebben we bereikt in 2010:

- Per kern is duidelijk welke kansen en mogelijkheden de brede school biedt, welke partners hierbij betrokken zijn en welke middelen hiervoor ingezet kunnen worden. Per kern is er sprake van maatwerk.

Wat gaan we hiervoor doen:

- Verzamelen van goede voorbeelden uit de praktijk in andere gemeenten;
- Per kern wordt samen met betrokken instellingen geïnventariseerd wat de kansen en mogelijkheden zijn en wat er nodig is om dit te bereiken. Hierbij worden niet alleen de instellingen, maar ook de ouders betrokken.
- Mogelijkheid tot inzet combinatiefunctionarissen ten behoeve van de Brede Scholen en Buurt, Onderwijs en Sport Centraal (paragraaf 7.3) wordt onderzocht en indien haalbaar uitgevoerd.

7.3 Buurt, Onderwijs en Sport Centraal

7.3.1 Inleiding

De gemeente De Bilt neemt zowel deel aan de Breedte Sport Impuls als aan de BOS Impuls. Beiden zijn rijksregelingen. Uitgangspunten van de Breedte Sport Impuls zijn het aanpakken van maatschappelijke problemen door middel van sport; samenwerking tussen Buurt-, Onderwijs- en Sportinstellingen en het stimuleren van sport en bewegen in brede zin.

De BOS Impuls is hiermee vergelijkbaar, alleen wordt de nadruk gelegd op het bestrijden van achterstanden onder de jeugd. Net als bij de Breedtesportimpuls staat ook bij de BOS Impuls een nauwe samenwerking tussen Buurt, Onderwijs en Sport centraal. Dit sluit aan op de wens van het college om de afzonderlijke sectoren binnen één samenhangend beleidskader met elkaar te verbinden.

De centrale doelstelling van het BOS Impuls project in de gemeente De Bilt is: 'Jongeren die de aansluiting met de maatschappij en haar normen dreigen te verliezen weer bij de samenleving betrekken'. Deelstellingen van de BOS Impuls zijn:

- jeugdgerichtheid van sportverenigingen te verbeteren;
- voorkomen negatief hanggedrag waaronder in de zomervakantie;
- versterking zelfbeheersing, zelfvertrouwen en zelfreflectie bij kinderen in groep 7/8 van de basisschool en jongeren in 1^e en 2^e klas vo;
- sporttechnisch kader binnen sportverenigingen bewust maken van hun rol en mogelijkheden op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren;
- duurzaam verbeteren pedagogisch klimaat en sportiviteit en respect binnen de sportvereniging;
- het verhogen van de sportdeelname door kinderen uit gezinnen met een zeer laag besteedbaar inkomen;
- verbeteren van het pedagogisch klimaat op en rondom de school waardoor kinderen positief gedrag vertonen en minder pesten;
- toename van het aantal allochtone jongens en meisjes dat bij een sportvereniging sport;
- bewustwording van belang gezonde leefstijl bij allochtone jongens en meisjes.

Eén van de partners binnen de BOS Impuls is het jongerenwerk. Om de samenhang in het jongerenwerk te versterken, de kwaliteit verder te verbeteren en een goede basis te vormen voor een goede uitvoering van de projecten, is een stevige organisatie van het jeugd- en jongerenwerk noodzakelijk.

In de gemeente De Bilt willen we ons niet beperken tot het stimuleren van de samenwerking binnen de BOS driehoek. We willen de komende jaren ook gebruiken om te kijken hoe de culturele instellingen zoals de muziekschool, Masquerade en de Werkschuit betrokken kunnen worden bij de uitvoering van de BOS Impuls. Voor de uitvoering van de verschillende activiteiten binnen de BOS Impuls zijn goede voorzieningen nodig zoals accommodaties, speelvelden voor jongeren en ontmoetingsplekken. Op deze manier ontstaat er vanuit de BOS Impuls een spinn-off effect dat ten goede komt aan de kwaliteit van vrijetijdsvoorzieningen voor jongeren.

7.3.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we bereikt hebben in 2010:

- De versnippering van het professioneel jeugd- en jongerenwerk is opgeheven;
- Er is een structurele samenwerking tot stand gekomen tussen het jongerenwerk, de scholen en de sportclubs;
- Jongeren die niet meer actief waren, doen weer mee aan de activiteiten in het kader van de BOS Impuls.

- Er zijn twee Sportverenigingen die het predicaat 'Jeugdvriendelijke sportvereniging' mogen dragen.
- Er ligt een projectvoorstel waarin de cultuursector wordt gekoppeld aan de activiteiten binnen de BOS driehoek.

Wat gaan we daarvoor doen:

Activiteiten gericht op de sportverenigingen:

- * Uitvoering geven aan Jeugdvriendelijke sportvereniging:
- * Het uitvoeren van het programma Kanjers in de sport
Workshop met sporttechnisch kader binnen sportverenigingen dat geïnformeerd en geïnstrueerd wordt met betrekking tot hun rol op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen;
- * Het uitvoeren van het programma Kanjervereniging
Workshop voor en ondersteuning van kader om meer aandacht te besteden aan het pedagogisch klimaat en sportiviteit en respect binnen de vereniging en dit duurzaam te verankeren in het verenigingsbeleid
- * Organiseren van ouderavonden in de sportvereniging
Organiseren van ledenavonden rondom sportiviteit en respect
- Jeugdsportfonds

Jongeren op straat verbonden met de buurt:

- Kijken naar succesvolle projecten in den lande gericht op binding met de buurt en als pilot uitvoeren;

Activiteiten op de scholen:

- * *School en sportiviteit*
Onderdelen van het project school en sportiviteit zijn: praktijklessen over sport en sportiviteit (fair play); praktijklessen over stoeien, weerbaarheid en zelfverdediging; theorielessen over gelijke kansen in de sport; theorielessen over gedragsregels.

Activiteiten door het jongerenwerk:

- * *Project gezondheid en participatie allochtone jongeren*
Binnen dit project worden sportactiviteiten georganiseerd voor allochtone jongens en meisjes die nu nog niet sporten. Tijdens het sporten wordt informatie gegeven over het belang van gezonde voeding en beweging voor de gezondheid en het belang van een goede warming up en cooling down ter voorkoming van blessures. Ook wordt aandacht besteed aan het thema sportiviteit. Tijdens de sportactiviteiten wordt kennis gemaakt met verschillende sportverenigingen in de gemeente De Bilt. Ouders en jongvolwassenen worden betrokken bij het organiseren van de activiteiten voor de jeugd. De bedoeling is dat de jongeren doorstromen naar sportverenigingen.
- * Weerbaarheid.

Accommodaties:

- Het realiseren van een nieuw jongerenactiviteitencentrum aan Weltevreden 4
- Het realiseren van een jongerenactiviteitencentrum aan de Jan Steenlaan
- Ruimte voor jongerenactiviteiten binnen accommodaties in Westbroek, Hollandsche Rading en Groenekan.
- Zorgdragen voor een goede toegankelijkheid van de voorzieningen voor de jeugd.

Organisatie

- Realisatie brede welzijnsorganisatie waarin in ieder geval zijn samengebracht het jongerenwerk van SJJM, de activiteiten die worden uitgevoerd door Jeugd-Punt en het kinder- en tienerwerk van Stichting Buurtwerk De Bilt en V.V.S.O. WVT.

Speelruimte:

- Het speelruimteplan wordt verder uitgevoerd.
- Voor in ieder geval één groep jongeren die op straat rondhangen en aangeven behoefte te hebben aan een overkapte plek om bij elkaar te komen, wordt een mobiele JOP gerealiseerd. De betrokken jongeren worden gestimuleerd om zich actief in te zetten. Daarbij kan gedacht worden aan het zoeken van sponsors, het benaderen van omwonenden en het selecteren van een geschikte mobiele JOP en een plek om de JOP te plaatsen. De jongeren worden daarbij geholpen door de jongerenraad. Daarnaast vindt begeleiding plaats vanuit het jongerenwerk in samenspraak met de gemeente.
- Bij nieuwbouwprojecten wordt voldoende speelruimte gereserveerd voor zowel de jongere kinderen als voor jongeren.

Hoofdstuk 8

Taakveld Jeugdparticipatie

8.1 Inleiding

Doelstelling van jeugdparticipatie is het realiseren van een actieve betrokkenheid van kinderen en jongeren bij het maatschappelijk leven. De verwachting is dat dit leidt tot een versterking van de sociale binding van kinderen en jongeren met hun omgeving wat bijdraagt aan hun individuele ontplooiing als volwaardige deelnemers aan de samenleving. Door jeugdparticipatie worden enerzijds de sterke kanten van jeugdigen, zoals creativiteit en enthousiasme, benut. Anderzijds kan door middel van jeugdparticipatie beter rekening gehouden worden met de wensen en behoeften van de jeugd.

Bij jeugdparticipatie kan onderscheid gemaakt worden tussen jeugdparticipatie binnen het maatschappelijk veld (scholen, jongerenwerk, sportverenigingen, scouting, bewonersorganisaties, wijkraden etc.) en jeugdparticipatie op gemeenteniveau.

Jeugdparticipatie binnen het maatschappelijk veld:

Op de scholen voor voortgezet onderwijs zijn leerlingraden actief. Daarnaast dienen alle scholen voor voortgezet onderwijs vanaf 2011 maatschappelijke stages ingevoerd te hebben. Scholen krijgen hiervoor vanuit het rijk extra geld voor de voorbereiding, de begeleiding op de stageplek en de evaluatie van de stage. Vooruitlopend hierop is in 2006 in de gemeente De Bilt begonnen met de pilot maatschappelijke stages voor middelbare scholieren. Deze pilot was een onderdeel van het gemeentelijk project vrijwilligerswerk. Uit de pilot is naar voren gekomen dat er op lokaal niveau een goede ondersteuningsstructuur nodig is die zich met name richt op het koppelen van jongeren aan stageplekken, het begeleiden van maatschappelijke organisaties en vrijwilligersorganisaties die stageplekken bieden. Voor de gemeente ligt er een duidelijke rol als het gaat om het opzetten van een goede ondersteuningsstructuur. Vanuit het rijk worden middelen beschikbaar gesteld aan de gemeente om de coördinatie vorm te geven.

In het tiener- en jongerenwerk in de gemeente De Bilt worden jongeren nauw betrokken bij het bedenken en uitvoeren van activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn de Whoznex teams en Jongeren Actief! die door het sportopbouwwerk en de buurthuizen zijn opgezet. Ook zijn jongeren actief als vrijwilliger binnen W4 en het Sojosgebouw. Met ondersteuning vanuit het jongerenwerk denken jongeren mee bij het oplossen van klachten over het rondhangen in de openbare ruimte. Door SSW, wijkraden en de buurthuizen worden zwerfvuilacties in de buurt gehouden met jongeren. Bij scoutingorganisaties en sportverenigingen helpen jongeren mee bij het begeleiden van de kinderen en het organiseren van activiteiten. Tijdens de roefeldagen worden kinderen gestimuleerd om een kijkje te nemen bij bedrijven.

Jeugdparticipatie binnen het gemeentelijk beleid:

Ook binnen het gemeentelijk beleid is ervaring opgedaan met jeugdparticipatie. Eind 1999 is in de voormalige gemeente De Bilt eenmalig een jeugdomnibus gehouden. Met deze jeugdomnibus hebben we geïnventariseerd hoe jongeren over het algemeen denken over de voorzieningen voor de jeugd in de kernen De Bilt en Bilthoven. Het is echter gebleven bij een eenmalig onderzoek, terwijl het juist goed is om blijvend zicht te houden op wat er leeft onder de jeugd.

Verder worden kinderen en jongeren actief betrokken bij het inrichten van speelplaatsen in de gemeente De Bilt. Jongeren hebben meegedacht over de gemeentelijke woonvisie, waarbinnen speciale aandacht is gegeven aan huisvesting voor jongeren en jongvolwassenen. Jongeren zijn ook actief betrokken bij de plaatsing van JOP's (jongerenontmoetingsplaatsen) in Weltevreden, De Leyen, Westbroek en Groenekan. In het kader van het wijkgericht werken worden bewoners, waaronder jongeren, mede verantwoordelijk gemaakt voor het zorgen voor hun fysieke leefomgeving. Niet alleen klagen maar ook samen de handen uit de mouwen. Met de graffiti projecten worden kinderen van de basisscholen betrokken bij het opknappen van de tunneltjes in de gemeente. Een voorbeeld hiervan is het tunneltje aan de Paltzerweg. Sinds ongeveer een jaar is er in de gemeente De Bilt een Jongerenraad. Deze Jongerenraad is nog aan het zoeken naar een goede werkvorm. Dit gebeurt met ondersteuning vanuit het jongerenwerk van Jeugd-Punt.

De komende jaren willen we jeugdparticipatie binnen het maatschappelijk veld blijvend stimuleren en jeugdparticipatie binnen het gemeentelijk beleid een extra impuls geven.

8.2 Taakstelling voor de komende jaren

Wat willen we in 2010 bereikt hebben op het gebied van jeugdparticipatie:

- Er is een goede ondersteuning voor de jongerenraad;
- We hebben zicht op wat er leeft onder de jeugd op de verschillende leefgebieden (wensen en knelpunten);
- Er is een goede ondersteuningsstructuur opgezet ten behoeve van de maatschappelijke stages.
- Jongeren worden actief betrokken bij het gemeentelijk beleid en uitvoering, waarbij voldoende oog is voor de diversiteit onder jongeren (allochtoon/autochtoon; jongens/meisjes; met en zonder beperking; kleine kernen/meer stedelijk gebied; opleidingsniveau e.d.).

Wat gaan we daarvoor doen:

Jeugdparticipatie algemeen:

- In 2009 wordt een enquête en een themabijeenkomst gehouden over jeugdparticipatie. Met behulp van de enquête wordt geïnventariseerd wat er al gebeurt op het gebied van jeugdparticipatie. De themabijeenkomst is bedoeld om te komen tot praktische voorstellen die leiden tot een verdere verbetering van de jeugdparticipatie in de gemeente De Bilt. De jongerenraad wordt bij de organisatie hiervan nauw betrokken.
- Op basis van de resultaten van de enquête en de themabijeenkomst wordt een notitie jeugdparticipatie opgesteld met een bijbehorend uitvoeringsplan.

De Jongerenraad:

- In 2008 stelt de jongerenraad samen met het jongerenwerk en een ambtelijke vertegenwoordiging de speerpunten vast voor de periode 2008 – 2010
- In de uitvoeringsovereenkomst 2009 en 2010 met de nieuwe organisatie voor het jongerenwerk worden uren opgenomen voor ondersteuning van de jongerenraad;
- Aan de jongerenraad wordt een klein werkbudget beschikbaar gesteld.

Jeugdonderzoek:

- Er wordt geïnventariseerd hoe het beste in beeld gebracht kan worden wat er leeft onder de jeugd in al zijn diversiteit, aansluitend op de scholierenmonitor van de GGD en gebruik makend van de ervaringen die er al zijn;
- In 2010 wordt zo mogelijk het jeugdonderzoek uitgevoerd.

Maatschappelijke stages:

- Voor ondersteuning van de maatschappelijke stages wordt in het schooljaar 2008/2009 meegedaan aan de regionale pilot Maatschappelijke stages (gemeenten Wijk bij Duurstede, Heuvelrug, Zeist en De Bilt).
- Bij de opzet van een bredere lokale ondersteuningsstructuur voor het vrijwilligerswerk in de gemeente De Bilt wordt ook aandacht besteed aan de toekomstige ondersteuning van de maatschappelijke stages.

9. Bijlagen

- Overlegstructuur Jeugd en Onderwijs
- Evaluatie Jongeren Ontmoetingsplaatsen (JOP) gemeente De Bilt

Overlegstructuur Jeugd en Onderwijs gemeente De Bilt

Inleiding:

Op het gebied van onderwijshuisvesting en onderwijsachterstanden zijn de laatste jaren een aantal ingrijpende wijzigingen ingevoerd. Dit heeft geleid tot een nieuwe taakverdeling en bijbehorende verantwoordelijkheden tussen gemeente en onderwijsinstellingen. Daarnaast zijn er volop ontwikkelingen gaande op het gebied van het jeugdbeleid. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van een integrale jeugdgezondheidszorg, de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning en de invoering van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

De bovenstaande ontwikkelingen en signalen zijn de aanleiding om te komen tot een nieuwe overlegstructuur in de gemeente De Bilt. Belangrijke uitgangspunten voor de nieuwe overlegstructuur zijn:

- eenvoudig en eenduidig van opzet;
- bijdragen aan het leggen van verbindingen tussen het jeugd- en onderwijsbeleid
- de deelnemende partijen bepalen samen de inhoudelijke thema's / de onderwerpen van gesprek binnen de toekomstige overlegstructuur. De lokale educatieve agenda en de beleidskaders binnen het jeugd- en onderwijsbeleid zijn inhoudelijk richtinggevend, waarbij ook aandacht besteed wordt aan het eventueel betrekken van jeugdigen en opvoeders.
- Een duidelijke scheiding tussen uitvoerend, management en bestuurlijk niveau, waarbij er wel sprake is van een duidelijke samenhang / verbinding.
- Doelgroep 0 – 23 jarigen

De nieuwe overlegstructuur bestaat uit de volgende onderdelen:

- I. Bestuurlijk overleg Jeugd en Onderwijs;
- II. Management overleg Jeugd en Onderwijs;

Deze twee onderdelen worden in de volgende paragrafen verder beschreven.

In 2010 vindt een tussen-evaluatie van deze overlegstructuur plaats op basis waarvan eventueel aanpassingen plaatsvinden, waarna in 2012 de evaluatie volgt.

Naast de hierboven genoemde overlegstructuur zijn er uiteraard ook andere overlegvormen tussen gemeente en betrokken instelling(en) zoals het overleg tussen gemeente en schoolbesturen basisonderwijs, directies voortgezet onderwijs of gesubsidieerde instellingen zoals opgenomen in het welzijnsprogramma. Deze overlegvormen worden hier verder niet benoemd.

I. Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs

- Doel:** Het realiseren van samenhang in het onderwijs- en jeugdbeleid in de gemeente De Bilt.
- Deelnemers:** Afgevaardigden met bestuurlijke bevoegdheid van:
- portefeuillehouder onderwijs en jeugdbeleid gemeente De Bilt;
  - alle scholen primair onderwijs;
  - Weer Samen Naar School Samenwerkingsverband;
  - Scholen voortgezet onderwijs;
  - Samenwerkingsverband VO –VSO;
  - Vitras Algemeen Maatschappelijk Werk;
  - Vitras Jeugdgezondheidszorg;
  - GGD Midden Nederland – jeugdgezondheidszorg;
  - Bureau Jeugdzorg Utrecht;
  - Nieuw te vormen welzijnsorganisatie, vooralsnog vertegenwoordigd door:
    - o Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Maartensdijk
    - o Jeugd-Punt
    - o Stichting Buurtwerk De Bilt
    - o VVSO WVT
  - Politie district Binnensticht
  - Bureau Halt
  - Stichting Peuterspeelzalen;
  - Organisaties kinderopvang;
  - Opstap(je) (stichting Meander Omnium)
  - Biltse Sportfederatie
  - Muziekschool
  - Werkschuit
  - Bibliotheek
  - Ambtelijke vertegenwoordigers gemeente De Bilt (onderwijs, jeugdbeleid)
- Voorzitter:** Portefeuillehouder jeugd en onderwijs gemeente De Bilt
- Secretaris:** Extern toegevoegd secretaris
- Frequentie:** 1 x per jaar in de maand mei/juni.
- Onderwerpen:** Lokaal Educatieve Agenda zoals:
- Zorg rondom kinderen
  - Afstemming tussen zorgstructuren op schoolniveau en gemeentelijk niveau
  - Doorgaande lijn
  - Onderwijsachterstanden (VVE)
  - Veiligheid
  - Brede School
- Vorbereiding:** Het Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs wordt voorbereid door een agendacommissie bestaande uit:
- Wethouder jeugd en onderwijs
  - Voorzitter Management Overleg Jeugd en Onderwijs
  - Secretaris Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs
  - Beleidsmedewerkers jeugd en onderwijs;

Werkwijze: Vanuit het Management Overleg Jeugd en Onderwijs worden onderwerpen aangedragen voor het bestuurlijk overleg. Daarnaast kan ook uit het bestuurlijk overleg zelf gevraagd worden om een onderwerp voor te bereiden. De bijeenkomsten hebben het karakter van een themabijeenkomst. Voor deze themabijeenkomsten worden organisaties in het brede veld van het jeugd en onderwijsbeleid uitgenodigd, afhankelijk van het thema.

II. Management Overleg Jeugd en Onderwijs

Doel: Het zorgdragen voor de uitvoering van een samenhangend onderwijs en jeugdbeleid, het signaleren van ontwikkelingen rond de jeugd ten behoeve van verdere beleidsontwikkeling dan wel bijstelling van beleid.

Deelnemers: Managers van de verschillende organisaties binnen het Biltse Onderwijs en Jeugdbeleid die namens hun eigen organisatie spreken (telkens 1 afgevaardigde):

- Alle scholen primair onderwijs
- Weer Samen Naar School Samenwerkingsverband;
- Scholen voortgezet onderwijs;
- Samenwerkingsverband VO –VSO;
- Vitras Algemeen Maatschappelijk Werk;
- Vitras Jeugdgezondheidszorg;
- GGD Midden Nederland – jeugdgezondheidszorg;
- Bureau Jeugdzorg Utrecht;
- Nieuw te vormen welzijnsorganisatie, vooralsnog vertegenwoordigd door:
  - o Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Maartensdijk
  - o Jeugd-Punt
  - o Stichting Buurtwerk De Bilt
  - o VVSO WVT
- Politie district Binnensticht
- Bureau Halt
- Stichting Peuterspeelzalen;
- Organisaties kinderopvang;
- Opstap(je) (stichting Meander Omnium)
- Gemeente De Bilt (verschillende beleidsadviseurs onderwijs, jeugd, veiligheid)
- Biltse Sportfederatie
- Muziekschool
- Werkschuit
- Bibliotheek

Evenals beleidsmedewerkers gemeente De Bilt(jeugd, (gezondheids)zorg, onderwijs, veiligheid etc.)

Daadwerkelijke deelname is afhankelijk van de agendapunten.

Voorzitter: Vertegenwoordiger deelnemende instellingen

Secretaris: Extern toegevoegd secretaris tevens secretaris Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs

Frequentie: 1 – 2 keer per jaar: maart/april en oktober/november.

Vorbereiding: Het Management Overleg Jeugd en Onderwijs wordt voorbereid door een agendacommissie bestaande uit:

- voorzitter Management Overleg Jeugd en Onderwijs
- secretaris Management Overleg Jeugd en Onderwijs;
- coördinator Jeugd en Ouders Centraal.
- voorzitter CDB
- beleidsmedewerkers jeugd en onderwijs gemeente De Bilt;

- Vervolg Managementoverleg Jeugd en Onderwijs -

Werkwijze: *Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs*

Vanuit het Management Overleg Jeugd en Onderwijs worden onderwerpen aangedragen voor het Bestuurlijk Overleg Jeugd en Onderwijs.

Werkgroepen:

Vanuit het Management Overleg Jeugd en Onderwijs kan opdracht gegeven worden aan een (in te stellen) werkgroep om bepaalde onderwerpen verder uit te werken en dit terug te koppelen binnen een bepaalde tijd met eventueel een advies. In de werkgroepen kan de deskundigheid en expertise van uitvoerenden worden ingezet. De managers geven binnen hun eigen organisatie de opdracht aan de uitvoerenden.

Themabijeenkomsten:

Vanuit het Management Overleg Jeugd en Onderwijs worden met enige regelmaat themabijeenkomsten georganiseerd. Voor deze themabijeenkomsten worden organisaties in het brede veld van het jeugd en onderwijsbeleid uitgenodigd, afhankelijk van het thema. Deze themabijeenkomsten worden besteed aan deskundigheidsbevordering, informatie-uitwisseling en andere onderwerpen die in de gemeente De Bilt meerwaarde hebben. Nevendoel van deze themabijeenkomsten is het 'elkaar leren kennen en gekend worden' en het verstevigen van de onderlinge contacten.

Evaluatie Jongeren Ontmoetingsplaatsen (JOP) gemeente De Bilt

Bilthoven, maart 2008.

1. Inleiding

Al sinds jaar en dag gebruiken jongeren plekken in de openbare ruimte om elkaar te ontmoeten en gezellig met elkaar te kletsen. Dit kan zijn bij een bankje in het park of in een winkelcentrum. In een portiek van een flatgebouw of in een tunneltje onder het spoor. Deze jongeren geven vaak aan dat ze graag een beschutte plek willen om elkaar te ontmoeten. Een plek waar ze droog kunnen staan en uit de wind.

In de gemeente De Bilt worden daarvoor Jongeren Ontmoetingsplaatsen (JOP's) gebruikt, overkappingen voorzien van bankjes en een prullenbak waar jongeren onder kunnen staan. Binnen het Actieteam Jongeren is het gebruik van de JOP's geëvalueerd. Deze notitie is een korte weergave van de evaluatie. Eerst wordt echter in paragraaf 2 een algemeen landelijk beeld geschetst van jongeren in de openbare ruimte. In paragraaf 3 volgt een kort overzicht van de vrije tijdsvoorzieningen voor jongeren in de gemeente De Bilt. Het gaat dan om zowel accommodatiegebonden voorzieningen als voorzieningen in de openbare ruimte. Aansluitend staat in paragraaf 4 het gebruik van JOP's in de gemeente De Bilt beschreven, en in paragraaf 5 een beschrijving van de maatregelen die zijn genomen om overlast van rondhangende jongeren zoveel mogelijk te voorkomen. Het gebruik van JOP's is hier een onderdeel van. Tot slot volgen in paragraaf 6 een aantal adviezen met betrekking tot jongeren in de openbare ruimte.

2. Algemeen: Jongeren in de openbare ruimte

Het rondhangen van jongeren in de openbare ruimte is waarschijnlijk al zo oud als de wereld. Er zijn altijd plekken geweest waar jongeren elkaar ontmoeten om met elkaar te praten, te flaneren en indruk te maken op vrienden en vriendinnen. Ook de verhalen over drankmisbruik en vechtpartijen zijn al van alle tijden net als het verzet van volwassenen tegen het rondhangen.

Het is het claimen van een soort zone van vrijheid, even vrij van de controle thuis. Symbolisch bezetten van een eigen plek in de openbare ruimte, waar niet al te veel sociale controle op is: het pleintje bij het winkelcentrum of de straathoek is hun plek, die ze met hun eigen lijf, met hun brommer en met eigen activiteiten en soms ook wat baldadig vertoon kunnen afschermen.

De ontmoetingsplaatsen worden vaak bezet gehouden door jongeren die relatief ongeorganiseerd zijn. Dat wil zeggen dat ze niet tot weinig actief zijn in het georganiseerde verenigingsleven. Het is een eigen authentieke uiting van laaggeschoolde jongeren, die een eigen waarde heeft en die het niet verdient om automatisch tot probleem te worden uitgeroepen. Deze jongeren zitten niet avond aan avond aan het huiswerk en hebben ook nog niet de mobiliteit, de financiële middelen en de leeftijd om hun vertier in het commerciële circuit te kunnen en mogen zoeken. Wat leeftijd betreft ligt het zwaartepunt tussen de 12 en 16 jaar. Het gaat weliswaar vaker om laaggeschoolde jeugd, maar dat is niet altijd het geval. Voor deze jongeren blijven de straat en de openbare ruimte een aantrekkelijk ontmoetingspunt. Ze willen er onder elkaar zijn en hun grenzen uitproberen. Stoer gedrag en het experimenteren met middelen – variërend van sigaretten en drank tot softdrugs – kunnen daarvan onderdeel zijn. Het is voor hen ook belangrijk bij een groep te horen en solidair te zijn als tegenwicht tegen de prestatiedruk op school en de eisen van hun ouders.

De grenzen tussen behoefte aan rondhangen en gebrek aan alternatieven is niet altijd scherp te trekken. De indruk bestaat dat veel jongeren het rondhangen op zijn minst graag eens zouden afwisselen met andere activiteiten, bijvoorbeeld op het gebied van informele sportbeoefening, of in een buurthuis. Maar allerlei vormen van jongerenwerk kunnen maar gedeeltelijk aan de vraag van deze jongeren tegemoet komen. Dat heeft te maken met de veelvormigheid van de jongerengroepen en het feit dat het jongerenwerk niet dag en nacht beschikbaar is. De behoefte aan een hangplek blijft bestaan.

Voor tieners en jongeren is ontmoeting het belangrijkste. Het is de leeftijd van opkomend assertief gedrag, van tonen wat je lichamelijk kunt. Indruk maken op de andere sexe is daarvan een onderdeel. Hoewel dit uitdagende gedrag van alle tijden is en hoort bij de ontwikkelingsfase van onder andere beginnend partner zoekgedrag, kan het soms als overlast ervaren worden. Jongeren zijn vaak laat op, nemen radio's en ghettoblasters mee en kunnen zo nu en dan gillen en schreeuwen. Brommers en scooters kunnen een extra bijdrage leveren. Volwassenen klagen en lijken vergeten te zijn hoe ze zelf rondhingen, de tijd van feesten en versieren, van indruk maken en experimenteren met de maatschappelijke codes.

De behoefte aan informele ontmoetingsruimten botst met de stedenbouwkundige ontwikkelingen van de afgelopen decennia. De afgelopen decennia is de bebouwingsdichtheid in woonwijken steeds hoger geworden en daarmee de plek voor informele ontmoetingsplekken verkleind. Nieuwbouwwijken zijn gericht op rust en ruimte. Er worden wel speelplekken ingericht voor jonge kinderen, maar er werd en wordt geen rekening gehouden met het feit dat deze kinderen over een jaar of tien heel andere behoeften hebben. Informele ontmoetingsplekken die jongeren, als het eenmaal zover is, zelf uitkiezen passen niet in dit plaatje en leveren veel boze telefoontjes op van buurtbewoners die kunnen verwijzen naar het bestemmingsplan. Ook in winkelcentra, die aan de rand van deze wijken zijn gecreëerd, worden groepjes van samenscholende jongeren niet op prijs gesteld. Omdat er van zo'n groep een dreigende werking uitgaat, kunnen ze immers potentiële klanten afschrikken⁴.

---

⁴ Bron: Hangplekken. Een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid. Jaap Noorda en Redbad Veenbaas. VU Uitgeverij, Amsterdam 2000.

3. Vrije tijds voorzieningen voor jongeren in de gemeente De Bilt

Er zijn in de gemeente De Bilt verschillende voorzieningen waar jongeren gebruik van kunnen maken in hun vrije tijd. Denk daarbij aan muzieklus op de muziekschool, tekenlessen bij de Werkschuit en het lenen van boeken bij de bibliotheek. Ook is er een verscheidenheid aan (sport)verenigingen en de scouting. In de openbare ruimte zijn speelvoorzieningen aangelegd speciaal voor jongeren. Hierbij kan gedacht worden aan de speelvelden bij het Bakemakwartier en aan de Bongerdlaan. Ze kunnen hier bijvoorbeeld voetballen, basketballen of tafeltennissen.

Wat betreft het uitgaan zijn er ook verschillende mogelijkheden. Bij VSO WVT en Buurthuis 't Hoekie worden tienerdisco's georganiseerd. Daarnaast zijn er disco's voor tieners en jongeren in het Sojos gebouw in Maartensdijk en eens in de maand in het dorps huis in Westbroek. Ook kunnen jongeren naar jeugdsociëteit Rataplan. De cafés waar veel jongeren naar toe gaan (Quibus en de Karsseboom) zijn alleen toegankelijk voor jongeren van 18 jaar en ouder.

Stichting Buurtwerk De Bilt, VSO WVT, SJJM en Jeugd-Punt organiseren (sportieve) activiteiten voor tieners en jongeren. Sinds eind 2007 kan hiervoor ook het jongerenactiviteitencentrum aan Weltevreden 4 gebruikt worden (W4). De activiteiten worden zoveel mogelijk voor en door de tieners en jongeren zelf georganiseerd, onder begeleiding van de tienerwerker of de jongerenwerker en sportopbouwwerker. Een mooi voorbeeld hiervan is Jongeren Actief georganiseerd door Stichting Buurtwerk De Bilt en VSO WVT. VSO WVT en Stichting Buurtwerk De Bilt richten zich op tieners in het algemeen. Het jongerenwerk van Jeugd-Punt en SJJM richt zich met name op jongeren die niet of nauwelijks deelnemen aan georganiseerde activiteiten, een opleiding volgen of hebben gevolgd op VMBO niveau en waarvan een deel veel op straat is. Dit is een groep die wat moeilijker bereikbaar en aanspreekbaar is. In bepaalde gevallen is er sprake van risicogedrag zoals veel alcohol drinken en het gebruiken van softdrugs. Ook zijn er jongeren bij die hulpverlening nodig hebben dan wel krijgen.

De jongeren op straat komen meestal in groepjes bij elkaar op formele dan wel informele hangplekken. Hierbij horen ook de Jongeren Ontmoetingsplaatsen waar deze notitie specifiek over gaat.

4. Jongerenontmoetingsplaatsen in De Bilt

4.a Soort JOP's en locaties

Jongeren Ontmoetingsplaatsen (JOP's) zijn overkappingen waar jongeren gebruik van kunnen maken om droog en uit de wind bij elkaar te staan. De gemeente De Bilt heeft JOP's bestaande uit metalen staanders vastgezet op betonnen voeten, een metalen dak en zijkanten voorzien van houten planken. Dit zijn verplaatsbare JOP's, verankerd in de grond. De afgelopen jaren zijn deze JOP's gerealiseerd op de volgende locaties:

- Hoek Groenekanseweg/ Biltse Rading
- Op het veldje naast het tunneltje in de Leyen
- Op het trapveldje aan de Holsblokkenweg in Westbroek
- Bij de parkeerplaats bij SVM aan de Dierenriem in Maartensdijk;

De realisatie van deze JOP's is steeds gedaan in overleg met de jongeren en omwonenden. Aangezien de JOP's verankerd zijn in de grond, is een bouwvergunning nodig (artikel 17 procedure (tijdelijk bouwwerk)). Inmiddels is het merendeel van de JOP's weer verwijderd. In april 2008 wordt een nieuwe JOP geplaatst in Groenekan bij het bruggetje. Deze JOP is tot stand gekomen door samenwerking tussen omwonenden, jongeren, sjjm, en gemeente. De JOP is ontworpen door een lokale kunstenaar en heeft een bijzondere vormgeving.

4.b Het gebruik van de JOP's

- Een groot aantal jongeren gebruikt de JOP's. De JOP's voldoen dus aan een duidelijke behoefte bij jongeren;
- JOP's worden op verschillende tijden door verschillende groepen gebruikt, met name in voorjaar, zomer en najaar;

- JOP's hebben een aanzuigende werking waardoor er soms grote groepen jongeren staan wat veel overlast voor omwonenden veroorzaakt;
- JOP's vormen soms een verzamelpunt voor jongvolwassenen, waarbij kan worden gedeald (JOP Maartensdijk).

4.c *De samenstelling van de groepen jongeren op straat:*

- De groepen jongeren bestaan uit zowel allochtone als autochtone jongeren;
- Het merendeel van de jongeren zijn jongens;
- Jongeren die bij de plaatsing van een JOP zijn betrokken, zijn niet altijd de latere gebruikers van de JOP (de JOP aan de Groenekanseweg is later vernield door een andere groep jongeren);
- Er is een grote dynamiek rondom de groepen hangjongeren: De groepen hangjongeren van dit jaar zijn anders van samenstelling dan een paar jaar terug. Ook staan de jongeren dit jaar op andere plekken dan voorgaande jaren. Individuele jongeren staan dan weer eens hier dan weer eens daar, waardoor ook de groepssamenstelling van dag tot dag kan verschillen.
- Een JOP wordt vaak door meerdere groepen gebruikt. Vroeg op de avond de wat jongere groepen die vooral willen sporten, later op de avond de wat oudere jeugd die bij elkaar willen staan en 's nachts – met name in het weekeinde - gaat het vaak om oudere jongeren/jongvolwassenen die terug komen van het uitgaan. Met name deze laatste groep veroorzaakt vaak veel overlast in de vorm van lawaai, vernielingen en vervuiling.

4.d *De relatie met omwonenden*

- Plannen om een JOP te realiseren leidt tot veel weerstand bij omwonenden, die bang zijn voor overlast;
- Vaak is het een beperkt aantal omwonenden dat veel overlast ervaart, het merendeel heeft er niet of nauwelijks last van;
- De tolerantiegrens van sommige omwonenden is erg laag en het beeld van hangjongeren negatief;
- Wanneer er sprake is van overlast zijn er avonden georganiseerd met omwonenden en jongeren waar de standpunten van beide partijen zijn besproken. Hieruit zijn in een aantal gevallen werkgroepjes van volwassenen en jongeren voortgekomen, met als doel een voorziening voor de jongeren te realiseren (Westbroek, Groenekan). Ook zijn activiteiten met de jongeren en buurtbewoners georganiseerd (Maartensdijk);

4.e *Snelheid inzet JOP's*

- De JOP's die we nu hebben kunnen niet even snel van het ene moment op het andere geplaatst dan wel verplaatst worden, terwijl dat in sommige gevallen wel goed zou zijn. Dit heeft te maken met de noodzaak van het aanvragen van een bouwvergunning en het verzet vanuit de omwonenden. Dit bemoeilijkt het slagvaardig optreden door politie, jongerenwerk, gemeente en woonstichting SSW als actie nodig is.
- Doordat het plaatsen van JOP's zo lang duurt, haken de jongeren die er bij betrokken zijn in de loop van het proces af en verliezen het vertrouwen in bijvoorbeeld de gemeente die van alles belooft maar dit niet nakomt in hun ogen.

4.f *Kosten JOP*

- Naast de aanschaf en plaatsing van een JOP zijn er ook onkosten voor herstelwerkzaamheden ten gevolge van vernielingen;
- Het verplaatsen van JOP's brengt ook kosten met zich mee: nieuwe betonvoeten storten, tegelwerk aanleggen, bankjes en prullenbakken plaatsen, JOP ophalen van oude locatie en herplaatsen; voorzieningen bij oude locatie weghalen;
- De hoogte van de kosten is afhankelijk van de voorzieningen die getroffen moeten worden en de mate van de vernielingen.

4.g Belang JOP's voor gemeente, jongerenwerk en politie:

- JOP's zijn een vindplaats voor het jongerenwerk en de politie, wat het toezicht houden op en contact leggen met deze jongeren vergemakkelijkt;
- JOP's zijn één van de instrumenten om iets te doen aan overlast veroorzaakt door jongeren die op straat rondhangen.
- Een JOP is vooral ook een voorziening die tegemoet komt aan een behoefte onder jongeren. Het past daarmee binnen het jeugdbeleid van de gemeente De Bilt.

JOP's zijn op de eerste plaats een voorziening voor jongeren die behoefte hebben aan een eigen plek om buiten bij elkaar te kunnen komen. Daarnaast worden JOP's vaak ingezet om overlastsituaties op informele ontmoetingsplaatsen te verminderen. Omwonenden zien JOP's vaak als oorzaak van overlast. Hier is sprake van een spanningsveld tussen behoeften van jongeren om elkaar te ontmoeten enerzijds en behoefte aan rust bij omwonenden anderzijds. Het plaatsen van een JOP is ook geen garantie dat er vervolgens geen overlast meer is. Daarvoor zijn meer maatregelen nodig en al die maatregelen bij elkaar garanderen nog steeds niet dat er vervolgens geen overlast meer is. De maatregelen dragen echter wel bij tot het binnen de perken houden van de overlast. In het volgende hoofdstuk staan een aantal maatregelen beschreven die in de gemeente De Bilt zijn genomen.

5. Aanpak gericht op het voorkomen van overlast rond jongerenontmoetingsplaatsen

In de gemeente De Bilt wordt op verschillende manieren ingezet om overlast veroorzaakt door het bij elkaar komen van jongeren in de openbare ruimte, zoveel mogelijk te voorkomen. Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:

Voorzieningen in de openbare ruimte:

1. Het aanleggen van speelvoorzieningen voor de oudere jeugd in de openbare ruimte. De afgelopen twee jaar is de speelplek aan de Bongerdlaan ingericht en zijn pannaveldjes aangelegd op verschillende plekken in de gemeente. Ook is gestart met de voorbereidingen om een skatepark aan te leggen achter het H.F. Witte Centrum, een Johan Cruyff court bij de Regenboogschool en een Richard Krajicekcourt op het trapveldje aan de Melkweg.
2. Het realiseren van Jongeren Ontmoetings Plekken op verzoek van de jongeren. JOP's kunnen een instrument zijn om de jongeren te motiveren om op een andere plek te gaan staan waar er minder sprake is van overlast voor omwonenden (zie ook het volgende hoofdstuk).

Activiteiten:

3. Zoals al eerder genoemd, worden door het jongerenwerk van SJJM, Jeugd-Punt, Stichting Buurtwerk De Bilt en VVSO WVT (sport)activiteiten georganiseerd voor en met de jongeren, zowel accommodatiegebonden als buiten. Daarbij kan gedacht worden aan de activiteiten in Sojos en W4 en aan de inzet van de sportbus.

Ondersteuning bij het opvoeden en opgroeien en vroegsignalering van zorgvragen:

4. Hulpverleningsnetwerk 12+, gecoördineerd vanuit Jeugd en Ouders Centraal. Deelnemers aan dit netwerk zijn vertegenwoordigers van: jongerenwerk SJJM en Jeugd-Punt, Politie Binnensticht, Bureau Halt, Stichting Buurtwerk De Bilt; VVSO WVT, Woonstichting SSW, Gemeente De Bilt (Leerplicht), Vitras Algemeen Maatschappelijk Werk. In het hulpverleningsnetwerk 12+ worden jongeren besproken waaromtrent zorgvragen zijn. Zo nodig wordt via Jeugd en Ouders Centraal gezorgd voor hulpverlening lokaal dan wel doorverwijzing naar Bureau Jeugdzorg.
5. Opvoedingsondersteuning voor ouders/opvoeders door middel van een opvoedspreekuur met de mogelijkheid om een aantal gesprekken rond het thema opvoeden te voeren met het maatschappelijk werk;

Voorlichting

6. Op de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente De Bilt wordt voorlichting gegeven over de gevolgen van vandalisme, de risico's van alcohol en drugsgebruik, en het afsteken van vuurwerk.

Communicatie met omwonenden

7. Daar waar er sprake is van overlastsituaties worden omwonenden uitgenodigd om de problematiek te bespreken. De bedoeling is om de overlast goed in kaart te brengen en gezamenlijk te zoeken naar oplossingen. Het is de bedoeling dat de jongeren waar het om gaat hier ook bij betrokken worden en dat jongeren en omwonenden met elkaar in gesprek komen

Handhaving

8. Het handhavend optreden door de politie als er sprake is van overtreding van de wet. Aansluitend volgt een Halt-afdoening via Bureau Halt of een justitieel traject. Politie Binnensticht heeft een coördinator jeugdzaken en twee rechercheurs die gespecialiseerd zijn op het gebied van jeugd. Daarnaast wordt het 'Ouder weet project' uitgevoerd. Dit houdt in dat de ouders van jongeren, die zijn aangetroffen bij een locatie waar sprake is van overlast, hierover een brief ontvangen. Na de tweede keer volgt een huisbezoek door de wijkagent.

Afstemming in het Actieteam Jongeren

9. Afstemming van de inzet op de groepen hangjongeren vindt plaats binnen het overleg van het Actieteam Jongeren. Het Actieteam Jongeren is een samenwerkingsverband tussen gemeente (openbare orde en veiligheid; samenlevingszaken; beheer openbare ruimte; wijkcontactambtenaren), politie, jongerenwerk SJJM, jongerenwerk Jeugd-Punt, Jeugd en Ouders Centraal (Vitras) en SSW. Binnen het Actieteam Jongeren worden de ontwikkelingen rond specifieke groepen hangjongeren besproken en wordt een gezamenlijke aanpak afgesproken als er sprake is van overlast of noodzaak tot ingrijpen. Het Actieteam Jongeren heeft ook een duidelijke signalerende functie en anticipeert op ontwikkelingen in de (nabije) toekomst.

6. Adviezen met betrekking tot het gebruik van Jongerenontmoetingsplaatsen

Binnen het overleg van het Actieteam Jongeren is het gebruik van de jongerenontmoetingsplaatsen geëvalueerd. Uit deze evaluatie zijn de volgende adviezen naar voren gekomen:

1. Gebruik maken van meer flexibele JOP's

Het advies vanuit het Actieteam Jongeren is om ook in de toekomst JOP's te blijven gebruiken. Jongeren zullen altijd behoefte hebben aan een plek om bij elkaar te komen. Als ze gaan staan op een plek waar dat niet zo handig is, kunnen ze met behulp van een JOP gestimuleerd worden om te gaan staan op een plek waar minder overlast wordt veroorzaakt. Echter, het is daarbij van belang om de huidige JOP's te vervangen door mobiele JOP's, die niet verankerd zijn in de grond. Dit heeft als voordeel dat er snel een JOP geplaatst kan worden en dat deze JOP ook snel weer verwijderd kan worden als de JOP niet meer gebruikt wordt of als de jongeren er een potje van maken. Technisch gezien is dit nu ook mogelijk aangezien er steeds meer verschillende modellen van JOP's op de markt komen, waaronder gemakkelijk verplaatsbare JOP's.

2. Voortzetting en verdere versterking inzet maatregelen tot nu toe

Voortzetting inzet vanuit jongerenwerk, politie, Jeugd en Ouders Centraal, SSW, voorlichting over alcohol en drugs zoals boven beschreven. Ook blijft het van belang om te stimuleren dat jongeren en omwonenden met elkaar in gesprek gaan zodat het wederzijds begrip vergroot en meer rekening met elkaar wordt gehouden. Koppeling BOS Impuls.

3. Ouders betrekken bij de aanpak

Daar waar er sprake is van overlastproblematiek, meer betrekken van de ouders bij de aanpak. In 2007 zijn ouderavonden georganiseerd voor ouders van jongeren die zijn geregistreerd door de politie als zijnde deelnemers aan hanggroepen (zie verslag). In januari is een ouderavond gehouden in De Bilt en in mei 2007 in Maartensdijk. Helaas was de opkomst van de ouders laag. Daarnaast wordt vanaf 2007 door de politie het 'Ouder Weet Project' uitgevoerd.

4. *Verdere uitbreiding van het aantal speelvoorzieningen voor de oudere jeugd*

Het uitbreiden van het aantal speelvoorzieningen voor de oudere jeugd op meerdere plekken in de gemeente zodat de verschillende groepen zich verspreiden en de druk op één locatie minder groot wordt. Er is gestart met voorbereidingen om een skatepark aan te leggen achter het H.F. Witte Centrum, een Johan Cruyff court bij de Regenboogschool en een Richard Krajicek court op het trapveldje aan de Melkweg. Het daadwerkelijk realiseren van deze speelvoorzieningen is van groot belang, evenals het verder uitbreiden van bijvoorbeeld het aantal pannaveldjes en het realiseren van voorzieningen in de kleinere kernen. Bij nieuwbouwprojecten is het belangrijk om in de ontwerpfase al rekening te houden met voldoende speelvoorzieningen voor de oudere jeugd op daarvoor geschikte locaties. Dit voorkomt een deel van de overlastproblemen in de toekomst.

5. *Meer accommodaties waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten:*

In de kernen De Bilt en Maartensdijk zijn inmiddels jongerenactiviteitencentra geopend. Er is echter ook behoefte aan accommodaties in Biltoven en Westbroek. Het advies is om te onderzoeken of en hoe de accommodatie aan de Jan Steenlaan, waar nu de Rataplan en de Rovercrofts in zijn gehuisvest, in de toekomst intensiever gebruikt kan worden als accommodatie waar activiteiten voor de jeugd georganiseerd worden. Daarnaast is er ook behoefte aan een accommodatie in het dorpshuis in Westbroek.